

EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON
ELÄKEJÄRJESTELMÄN

UUDISTAMISTYÖRYHMÄN MIETINTÖ

ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF)

ISSN 1797-9897 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:1978-952-00-2861-9

<http://unr.fi/URN:ISBN:978-952-00-2861-9>

www.stm.fi/julkaisut

KUVAILEHTI

Julkaisija Sosiaali- ja terveysministeriö	Julkaisun päivämäärä 26.8.2009
Tekijät Kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmä Puheenjohtaja: Antero Kiviniemi, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö, varapuheenjohtaja: Pia Jokinen, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö Sihteeri: Ulla Suotunen, lakimies, Kirkkohallitus, Carita Wuorenjuuri, lakimies, Eläketurvakeskus	Toimeksiantaja Sosiaali- ja terveysministeriö HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä STM122:00/2008, 13.11.2008
Julkaisun nimi Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmän mietintö	
Tiivistelmä Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 13.11.2008 tekemällään päätöksellä Kirkon eläkejärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän ajalle 15.11.2008 - 30.8.2009. Työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotukset Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuun ja sitä vastaavien rahastojen siirtämiseksi uuteen perustettavaan kirkon eläkesäätöön ja tähän liittyen ehdotukset kirkon eläkejärjestelmän kehittämiseksi. Työryhmä teki vertailua yksityisten alojen työeläkejärjestelmän ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän osalta ja tämän perusteella teki arvion niistä toimenpiteistä, jotka tulisi selvittää ja huomioida ennen kuin kirkon eläkejärjestelmä voisi liittyä yksityisen puolen tasausjärjestelmään. Lisäksi työryhmä katsoo, että asettamispäätöksessä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi tulee ensin selvittää perusteellisesti evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän taloudellinen asema, mahdollisesti erikseen päätettävien muutosten merkitys työeläkejärjestelmälle sekä kirkolle mahdollisesta yksityisten alojen työeläkejärjestelmään ja sen tasausjärjestelmään siirtymisestä aiheutuvat kustannukset. Lisäksi tulee selvittää kirkon eläkejärjestelmän sisältö ja eroavaisuudet suhteessa yksityisen puolen eläkelainsäädäntöön ja eläkevastuiden tarkka sisältö. Työryhmä päätyi työskentelynsä aikana johtopäätökseen, että sillä ei ole edellytyksiä valmistella tässä vaiheessa luonnosta hallituksen esitykseksi koskien kirkon eläkejärjestelmän muuttamista. Ennen tällaisen hallituksen esityksen valmistelua olisi erikseen sovittava kehyksestä, jonka puitteissa kirkon eläkejärjestelmä mahdollisesti lähentäisi yksityisten alojen työeläkejärjestelmää. Kirkon toimivaltaisten tahojen tulisi sopia asiasta yksityisten alojen työeläkejärjestelmän kehittämisestä vastaavien sopijatahojen kanssa kolmikantaisesti. Lisäksi, mikäli tällaisesta lähentymisestä sovitaan, on välttämätöntä selvittää yksityiskohtaisesti sen taloudelliset ja rahoituskelliset seuraukset. Nämä tehtävät eivät sisällyneet asetetun työryhmä toimeksiantoon.	
Asiasanat evankelis-luterilainen kirkko, eläkkeet, työeläkejärjestelmä, kirkon eläkkeet	
Bibliografiset tiedot Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:33 ISBN 978-952-00-- (nid.), ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF) ISSN 1236-2115 (painettu), ISSN 1797-9897 (verkkajulkaisu) URN:ISBN:978-952-00-2861-9 http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2861-9	Muut tiedot www.stm.fi/julkaisut Kokonaissivumäärä 53 Kieli Suomi Hinta - € Luottamuksellisuus Julkinen
Tätä julkaisua myy ja välittää Yliopistopainon kirjamyynä, http://kirjakauppa.yliopistopaino.fi/books@yliopistopaino.fi 00014 HELSINGIN YLIOPISTO Puhelin (09) 7010 2363 tai (09) 7010 2366 Fax (09) 7010 2374	Kustantaja

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare Social- och hälsovårdsministeriet	Utgivningsdatum 26.8.2009	
Författare Arbetsgruppen för reform av kyrkans pensionssystem Ordförande: Antero Kiviniemi, direktör, social- och hälsovårdsministeriet Vice ordförande: Pia Jokinen, regeringsråd, SHM Sekreterare: Ulla Suotunen, jurist, Kyrkostyrelsen; Carita Wuorenjuuri, jurist, Pensionsskyddscentralen	Uppdragsgivare Social- och hälsovårdsministeriet	
	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet STM122:00/2008, 13.11.2008	
Publikationens titel Rapport av arbetsgruppen för reform av kyrkans pensionssystem		
Referat Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte genom sitt beslut av 13.11.2008 en arbetsgrupp för att bereda en reform av kyrkans pensionssystem för perioden 15.11.2008 - 30.8.2009. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda förslag till överflyttning av evangelisk-lutherska kyrkans pensionsansvar och fonder motsvarande detta till en ny pensionsfond för kyrkan, som ska inrättas, och, med anknytning till detta, förslag för att utveckla kyrkans pensionssystem. Arbetsgruppen jämförde pensionssystemet för de privata branscherna och för evangelisk-lutherska kyrkan och utgående från detta gav ett förslag om åtgärder som bör utredas och beaktas innan kyrkans pensionssystem kan ansluta sig till utjämningsystemet för den privata sektorn. Därtill anser arbetsgruppen att man, för att nå målen enligt beslutet om tillsättande av arbetsgruppen, först ska noggrant utreda den ekonomiska ställningen för evangelisk-lutherska kyrkans pensionssystem, följderna för arbetspensionssystemet av de ändringar som man eventuellt separat kommer att besluta om samt de kostnader som överflyttningen till arbetspensionssystemet för de privata branscherna och dess utjämningsystem medför. Man ska också utreda innehållet av kyrkans pensionssystem och olikheterna i förhållande till pensionslagstiftningen för den privata sektorn samt pensionsansvarets noggranna innehåll. Under arbetets lopp kom arbetsgruppen till den slutsatsen att det inte i detta skede finns förutsättningar att bereda ett utkast till en regeringsproposition beträffande ändring av kyrkans pensionssystem. Innan en sådan regeringsproposition kan beredas bör man separat komma överens om de ramar inom vilka kyrkans pensionssystem eventuellt kan närma sig arbetspensionssystemet för de privata branscherna. Kyrkans behöriga organ ska avtala om saken på trepartsbasis med avtalsparterna som ansvarar för utveckling av de privata branschernas arbetspensionssystem. Om man kommer överens om ett sådant närmande, är det dessutom nödvändigt att utreda i detalj dess ekonomiska och finansiella konsekvenser. Dessa uppgifter ingick inte i arbetsgruppens mandat.		
Nyckelord arbetspensionssystem, evangelisk-lutherska kyrkan, kyrkans pensioner, pensioner		
Bibliografiska data Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2009:33 ISBN 978-952-00-- (inh.), ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF) ISSN 1236-2115 (print), ISSN 1797-9897 (online) URN:ISBN 978-952-00-2861-9 http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-2861-9	Ovriga uppgifter www.stm.fi/svenka	
	Sidoantal 53	Språk Finska
Distribution och försäljning Universitetstryckeriets bokförsäljning http://kirjakauppa.yliopistopaino.fi/books@yliopistopaino.fi PB 4 (Berggatan 3 A) FI-00014 HELSINGFORS UNIVERSITET Tfn (09) 7010 2363 eller (09) 7010 2366 Fax (09) 7010 2374	Pris - €	Sekretessgrad Offentlig
	Förlag SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET	

DOCUMENTATION PAGE

Publisher Ministry of Social Affairs and Health, Finland	Date 26 August 2009				
Authors Working Group to reform the Church pensions scheme Chair: Antero Kiviniemi, Director, Ministry of Social Affairs and Health Vice chair: Pia Jokinen, Ministerial Counsellor, Legal Affairs, MSAH Secretaries: Ulla Suotunen, Lawyer, Office of the Church Council; Carita Wuorenjuuri, Lawyer, Finnish Centre for Pensions	Commissioned by Ministry of Social Affairs and Health Date of appointing the organ STM122:00/2008, 13.11.2008				
Title of publication Report of the Working Group to reform the pensions scheme of the Evangelical Lutheran Church					
Summary <p>The Ministry of Social Affairs and Health set up on 13 November 2008 a working group to prepare a reform of the Church pensions scheme for the period from 15 November 2008 to 30 August 2009. The task of the Working Group was to prepare proposals for a transfer of the pension liability of the Evangelical Lutheran Church in Finland and of the funds corresponding to it to a new church pension foundation to be established and, related to that, for development of the Church pensions scheme.</p> <p>The Working Group compared the private-sector earnings-related pensions scheme and the pensions scheme of the Evangelical Lutheran Church and, based on that, considered which measures should be examined and taken into account before the Church pensions scheme can join the pay-as-you-go pool applied in the private sector.</p> <p>In addition, the Working Group considers that, in order to achieve the objectives defined in the appointment decision, it is necessary to review carefully the financial situation of the Evangelical Lutheran Church's pensions scheme, the impact of changes that will be possibly decided separately on the earnings-related pensions scheme, and the costs incurred by the Church through a possible transfer to the private sector earnings-related pensions scheme and its pay-as-you-go pool. Further issues to be examined include the content of the Church pensions scheme and differences in relation to the private-sector pensions legislation, and the exact content of pension liabilities.</p> <p>In the course of its work the Working Group came to the conclusion that at this stage it has no prerequisites to prepare a draft for a Government bill on changing the Church pensions scheme. Before drafting such a bill it would be necessary to separately agree on the framework within which the Church pensions scheme will possibly converge with the private-sector earnings-related scheme. The competent bodies of the Church should agree on the matter on a tripartite basis with the parties responsible for developing the earnings-related pensions scheme of the private branches. If an agreement on such convergence will be concluded it is necessary to look carefully at its economic and financial consequences. These tasks were not included in the assignment of the Working Group.</p>					
Key words Church pensions, earnings-related pensions scheme, Evangelical Lutheran Church, pensions					
Bibliographic data Reports of the Ministry of Social Affairs and Health 2009:33 ISBN 978-952-00-- (pb), ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF) ISSN 2136-2115 (print), ISSN 1797-9897 (online) URN:ISBN:978-952-00-2861-9 http://urn.fi/URN:978-952-00-2861-9	Other information www.stm.fi/ <table border="1"><tr><td>Number of pages 53</td><td>Language English</td></tr><tr><td>Price -€</td><td>Publicity Public</td></tr></table>	Number of pages 53	Language English	Price -€	Publicity Public
Number of pages 53	Language English				
Price -€	Publicity Public				
Distribution and sales Helsinki University Print Bookstore http://kirjakauppa.yliopistopaino.fi/books@yliopistopaino.fi P.O. Box 4 (Vuorikatu 3 A) FI-00014 HELSINKI UNIVERSITY, FINLAND Tel +358 9 7010 2363 or +358 9 7010 2366 Fax +358 9 7010 2374	Financier 				

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 13.11.2008 työryhmän ajalle 15.11.2008 – 30.8.2009, jonka tarkoituksena oli valmistella ehdotukset Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuun ja sitä vastaavien rahastojen siirtämiseksi uuteen perustettavaan kirkon eläkesäätiöön ja tähän liittyen ehdotukset kirkon eläkejärjestelmän kehittämiseksi.

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tehtävänä oli:

- 1) laatia hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuiden ja niitä vastaavien varojen siirtämiselle perustettavaan yksityiseen eläkesäätiöön;
- 2) valmistella ehdotukset siten, että kirkon työntekijöiden tämänhetkinen eläketurva turvataan muutoksessa;
- 3) valmistella tarvittavat tekniset säännökset vastaamaan työntekijän eläkelainsäännöksiä, mukaan lukien tasausjärjestelmää koskevat säännökset;
- 4) valmistella ehdotus siten, että se ottaa huomioon kirkon eläkerahaston hallinnon erityispiirteet eläkelaitoksen hallinnossa, ja
- 5) ottaa valmistelussa huomioon muut erityisnäkökohdat, kuten esimerkiksi kirkon eläkevastuulle asetettavat vakavaraisuusvaatimukset ja vastuiden kattaminen.

Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Antero Kiviniemi sosiaali- ja terveysministeriöstä ja varapuheenjohtajana hallitusneuvos Pia Jokinen sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Työryhmän jäseniä olivat hallitusneuvos Heli Backman sosiaali- ja terveysministeriöstä, hallitusneuvos Veikko Liuksia valtiovarainministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Joni Hiitola opetusministeriöstä, lakiasiainpäällikkö Aino Lassila Eläketurvakeskuksesta, johtaja Risto Voipio Kirkon työmarkkinalaitoksesta, kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja kirkkohallituksesta, Kirkon keskusrahaston johtaja Leena Rantanen kirkkohallituksesta, toiminnanjohtaja Esko Jossas Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry:stä, suunnittelujohtaja Jari Sokka Kuntien eläkevakuutuksesta, Kirkon eläkerahaston johtokunnan puheenjohtaja Olli Pusa Kirkon eläkerahastosta ja toiminnanjohtaja Ritva Rasila Kirkon alojen ammattijärjestöstä SVTL.

Työryhmään kutsuttiin työryhmän pysyviksi asiantuntijajäseniksi apulaisjohtaja Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:stä, asiantuntija Vesa Rantahalvari Elinkeinoelämän keskusliitosta EK, matemaatikko Harri Isokorpi sosiaali- ja terveysministeriöstä ja osastopäällikkö Christina Lindell Eläketurvakeskuksesta.

Työryhmän sihteereinä toimivat lakimies Ulla Suotunen kirkkohallituksesta ja lakimies Carita Wuorenjuuri Eläketurvakeskuksesta.

Työryhmä jakaantui eri osa-alueita varten neljään valmisteluryhmään. Näissä ryhmissä selvitettiin toimeksiantoon liittyviä taloudellisia, hallinnollisia ja oikeudellisia näkökulmia. Alatyöryhmissä toimivat työryhmän jäsenet ja pysyvät asiantuntijajäse-

net sekä lisäksi rahoitus- ja talousalatyöryhmässä kehityspäällikkö Reijo Vanne Työeläkevakuuttajat TELA ry:stä ja hallintoalatyöryhmässä Folke Bergström Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:stä.

Työryhmä oli yhteydessä oikeusministeriöön lähinnä eläkerahaston säätiömallia koskevissa näkökohdissa.

Työryhmä päätyi ehdottamaan, että evankelis-luterilaisen kirkon tulee ratkaista yksityisten alojen työeläkejärjestelmän lähentymiseen liittyvät periaatteelliset kysymykset ennen eläkejärjestelmänsä hallinnollisen uudistuksen toteuttamista.

Työryhmä ehdottaa, että asettamispäätöksessä esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi tulee ensin selvittää perusteellisesti evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän taloudellinen asema, mahdollisesti erikseen päätettävien muutosten merkitys työeläkejärjestelmälle sekä kirkolle mahdollisesta yksityisten alojen työeläkejärjestelmään ja sen tasausjärjestelmään siirtymisestä aiheutuvat kustannukset. Lisäksi tulee selvittää kirkon eläkejärjestelmän sisältö ja eroavaisuudet suhteessa yksityisen puolen eläkelainsäädäntöön ja eläkevastuiden tarkka sisältö.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä jättää mietintönsä sosiaali- ja terveysministeriölle. Lisäksi mietintö annetaan tiedoksi opetusministeriölle.

Työryhmä on kokoontunut kaikkiaan 10 kertaa. Lisäksi alatyöryhmistä talous- ja rahoitustyöryhmä kokoontui 2 kertaa, hallintotyöryhmä 2 kertaa ja oikeudelliset kysymykset - työryhmä 3 kertaa. Kirkon ja yksityisen puolen eläkejärjestelmän lähentymisen peruseriaatteet - työryhmä kokoontui yhden kerran, minkä jälkeen sen asioita päätettiin käsitellä varsinaisen työryhmän kokouksissa.

Helsingissä 26 päivänä elokuuta 2009

Antero Kiviniemi

Pia Jokinen

Heli Backman

Veikko Liuksia

Joni Hiitola

Aino Lassila

Risto Voipio

Pirjo Pihjala

Leena Rantanen

Esko Jossas

Jari Sokka

Olli Pusa

Ritva Rasila

Ulla Suotunen

Carita Wuorenjuuri

Sisällysluettelo

TOIMEKSIANTO	13
Toimeksiannon tausta.....	14
TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ	15
Suomen eläkejärjestelmä ja eläkkeet	15
Eläkkeiden rahoitus	16
Osittain rahastoiva järjestelmä yksityisellä sektorilla.....	17
Yksityisen sektorin palkansaajalakiin mukainen työeläkevakuutusmaksu.....	18
Eläkkeiden kustannustenjakojärjestelmä (tasausjärjestelmä)	19
Kustannustenjaon säädospohja	21
TyEL- ja MEL-eläkkeen rahastoitu ja yhteisesti kustannettava osa	21
Työkyvyttömyyseläkkeen rahastoitu osa.....	22
EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON ELÄKEJÄRJESTELMÄ.....	22
Eläkejärjestelmän kehitys	22
Johdanto	22
Eläketurva valtion eläkelain säännösten mukaan	23
Merkittävimmät muutokset eläketurvassa	23
Jako vanhoihin ja uusiin edunsaajiin ja henkilökohtainen eläkeikä	24
Kirkon ennen 1.7.1989 voimassa olleet alemmat eläkeikä	25
KIRKON KESKURAHASTON JA KUNTIEN ELÄKEVAKUUTUKSEN VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS	25
KIRKON HENKILÖSTÖ	26
KIRKON ELÄKELAITOKSEN RAHOITUSTILANNE	27
Kirkon eläkemenoennuste vuoteen 2075	28
KIRKON TAVOITTEENA LIITTYMINEN YKSITYISTEN ALOJEN ELÄKEJÄRJESTELMÄÄN	30
Perusteluja liittymiselle	30
Kirkon eläkejärjestelmän TyEL-järjestelmään sopeuttamisen mahdollisuuksien arviointia	31
TYÖRYHMÄN JOHTOPÄÄTÖKSET.....	32
Hallinnon organisointi	33
Oikeudelliset näkökohdat.....	34
Taloudelliset vaikutukset.....	34
SELVITETTÄVÄT ASIAT	35
Mahdollista jatkotyötä varten tarvittavat yksityiskohtaiset tiedot.....	35

- LIITE 1 Kirkon eläkemeno ennuste vuosille 2005 - 2075 (Valtiokonttori, 2007)
LIITE 2 Vastuunjaon laskennassa huomioon otettavia seikkoja

TOIMEKSIANTO

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 13.11.2008 Kirkon eläkejärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotukset Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuun ja sitä vastaavien rahastojen siirtämiseksi uuteen perustettavaan kirkon eläkesäätiöön ja tähän liittyen ehdotukset kirkon eläkejärjestelmän kehittämiseksi.

Toimikausi 15.11.2008 – 30.8.2009.

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tehtävänä oli:

- 1) laatia hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuiden ja niitä vastaavien varojen siirtämiselle perustettavaan yksityiseen eläkesäätiöön;
- 2) valmistella ehdotukset siten, että kirkon työntekijöiden tämänhetkinen eläketurva turvataan muutoksessa;
- 3) valmistella tarvittavat tekniset säännökset vastaamaan työntekijän eläkelain säännöksiä, mukaan lukien tasausjärjestelmää koskevat säännökset;
- 4) valmistella ehdotus siten, että se ottaa huomioon kirkon eläkerahaston hallinnon erityispiirteet eläkelaitoksen hallinnossa, ja
- 5) ottaa valmistelussa huomioon muut erityisnäkökohdat, kuten esimerkiksi kirkon eläkevastuulle asetettavat vakavaraisuusvaatimukset ja vastuiden kattaminen.

Asettamispäätöksen mukaan työryhmän tavoitteena oli laatia ehdotukset, joiden perusteella evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu sitä vastaavine rahastoineen voitaisiin siirtää uuteen perustettavaan organisaatioon.

Kirkko muodostaa työnantajana yhden kokonaisuuden, jolloin olemassa olevista oikeudellisista yksityisten alojen työeläkelaitosmuodoista, joita ovat työeläkeyhtiöt, eläkesäätiöt ja eläkekassat, sen organisaatioksi sopisi luonnollisimmin eläkesäätiö. Siihen voitaisiin soveltaa soveltuvin osin eläkesäätiölain hallintoa koskevia säännöksiä, jolloin ei olisi tarvetta tehdä Kirkon eläkelaitosta varten erillisiä kattavia säännöksiä. Eläkelaitosten vakavaraisuutta ja sen valvontaa koskevissa säännöissä voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon se, että kirkko on yksityisten alojen työnantajista poiketen julkisoikeudellinen organisaatio.

Uuden organisaation vastuut tulisi jakaa kahteen osaan. Se osa kirkon eläkevastuusta, josta etujen saaminen ei kytkeydy kirkon palveluksessa pysymiseen eläkkeelle jäämiseen asti hoidettaisiin omana osanaan eläkesäätiössä. Muu osa eläketurvasta voitaisiin toteuttaa lisäeläketurvana. Kirkon eläkevastuun siirtäminen toteutettaisiin siirtämällä vastuut ja niitä vastaavat varat eli rahasto uuteen organisaatioon. Kirkon nykyiset rahastot kohdistettaisiin vakuutetuille noudattaen mahdollisimman pitkälle sitä jakautumista, joka yksityisten alojen eläkelaitoksissa keskimäärin on. Tällöin Kirkon eläkelaitoksen vakavaraisuus vastaisi yksityisten alojen eläkelaitosten vakavaraisuuden yleistä kehitystä. Olennaista on, että kirkon rahastojen määrän tulee vastata mahdollisimman pitkälti yksityisten alojen eläkelaitosten eläkerahastointia.

Kirkon perimä nykyinen maksuprosentti on lähes 32 prosenttia palkoista, eikä uudistuksella odoteta saavutettavan olennaista maksuprosenttien laskua. Tavoitteena on

kuitenkin tasaisempi kehitys suuremman eläkevastuuta hoitavan yksikön puitteissa sekä parempi ennustettavuus sen tulevasta kehityksestä. Koska kirkon vakuutusmaksu on 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin yksityisen alojen keskimääräinen eläkemaksu, on tämä erotus mahdollisesti käytettävissä esimerkiksi lisäeläketurvan vastuiden kattamiseen ja eläkelaitoksen pääomien lisäämiseen.

Toimeksiannon tausta

Evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden eläketurvasta säädetään evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisissa (261/2008). Eläketurva vastaa etuusiltaan valtion eläke-etuja, ja eläketurvan hoito hallinnoidaan osana Kirkon keskusrahaston toimintaa. Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluu noin 21 000 työntekijää. Evankelis-luterilainen kirkko kuuluu valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 18 §:n nojalla opetusministeriön toimialalle. Sosiaali- ja terveysministeriön toimialalle kuuluvat mainitun ohjesäännön 22 §:n mukaan vakuutusmarkkinoiden toiminta ja toimeentuloturva.

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia on kehitetty 2000-luvulla työeläkejärjestelmän yleisten linjausten mukaisesti. Eläkerahastoa hoidetaan erillään kirkon keskusrahaston muusta toiminnasta, ja sen sijoitustoimintaa ohjaamaan on asetettu kirkkohallituksen alainen kirkon eläkerahaston johtokunta.

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän edelleen kehittämistä on arvioitu kirkon piirissä. Tähän liittyen kirkon eläkejärjestelmän rahoitusta selvittänyt työryhmä luovutti loppuraporttinsa 15.10.2007. Työryhmä oli laatinut kaksi vaihtoehtoista kehittämismallia järjestelmän edelleen kehittämiseksi. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan kirkon eläkejärjestelmää hoidettaisiin jatkossa itsenäisen oikeushenkilön toimesta vastaavalla tavalla kuin kunnallista eläkejärjestelmää hoidetaan Kuntien eläkevakuutuksen toimesta. Tällaista järjestelyä varten kirkon eläkerahasto saattaa olla kuitenkin varsin pieni kokonaisuus.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettamispäätöksen mukaan toinen ehdotettu vaihtoehto olisi liittää kirkon eläkejärjestelmä johonkin suurempaa eläkejärjestelmää hoitavan eläkelaitoksen yhteyteen. Julkisen eläketurvan osalta valtion eläkejärjestelmä vastaa evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän etuuksia. Myös ortodoksisen kirkon eläketurvan hoitaminen on liitetty valtion eläkejärjestelmän hoitoon. Toisaalta ortodoksisen kirkon toiminta rahoitetaan suurelta osin valtion budjetista toisin kuin evankelis-luterilaisen kirkon toiminta. Kirkon eläketurvan siirtämistä Valtion eläkerahaston hoitoon ei ole siten pidetty kannatettavana vaihtoehtona. Kirkon eläkevastuun ja sitä vastaavien rahastojen siirtäminen Kuntien eläkevakuutuksen hoitoon olisi myös laajakantoinen periaatteellinen ja yhteiskuntapoliittinen kysymys. Näistä syistä työryhmä katsoi, että eläkevastuun siirtäminen yksityisten alojen eläkejärjestelmän piiriin olisi ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Koska yksityisten alojen eläkelaitosten toiminta vakuutusmarkkinoilla kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan, sosiaali- ja terveysministeriöllä on keskeinen vastuu näitä laitoksia koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Kirkon eläkevastuun siirtämiseen yksityisten alojen eläkejärjestelmään liittyy kuitenkin haasteita. Evankelis-luterilaisen kirkon eläke-etuudet poikkeavat jossakin määrin

yksityisen alan lakisääteisistä etuuksista. Myös kirkon eläkevastuun rahastointiaste on ollut pienempi kuin yksityisessä työeläkejärjestelmässä.

Vuoden 2005 alusta eri eläkejärjestelmien sisältämiä etuuksia on kuitenkin yhdenmukaistettu, mikä helpottaa osaltaan evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuun siirtoa joko yksityiseen eläkesäätiöön tai mahdollisesti erillislailla säädettävään, luonteeltaan julkisoikeudellista laitosta lähentyvään organisaatioon. Myös evankelis-luterilaisen kirkon eläkkeiden rahastointiaste lähestyy suuruusluokaltaan yksityisen sektorin eläkkeiden rahastointiastetta.

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmässä on käynnissä hanke yhteistyön kehittämiseksi julkisten alojen eläkelaitosten kanssa. Kirkon eläkerahaston hoitamisessa voi olla perusteltua ostaa monia keskeisiä palveluja ulkopuolisilta tahoilta. Esimerkiksi Kuntien eläkevakuutuksen kanssa on käynnistetty yhteistyö koskien eläkepäättöksen tekoa ja tietojärjestelmiä ja tätä yhteistyötä on perusteltua jatkaa edelleen. Vastaavasti kirkon eläkejärjestelmä voi käyttää ennusteissa sekä teknisissä analyyseissä joko Kuntien eläkevakuutuksen tai Valtiokonttorin palveluja kuten nykyäänkin.

Sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi kirkon eläkelainsäädännön valmistelussa keskeisessä asemassa ovat myös kirkkohallitus, kirkolliskokous sekä opetusministeriö. Koska vakuutusmarkkinoita, vakuutuslaitoksia sekä yksityisten alojen työeläkelainsäädäntöä koskevat asiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön vastuualaan, työryhmä asetettiin sosiaali- ja terveysministeriön toimesta. Sosiaali- ja terveysministeriö toimii asiassa virka-apua antavana tahona, sillä evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmää koskevien lainsäädäntömuutoksien valmistelu kuuluu kirkon omille toimielimille sekä opetusministeriölle. Työryhmän toimeksiantona ei ole ehdottaa muutoksia sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön.

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ

Suomen eläkejärjestelmä ja eläkkeet

Suomen lakisääteinen eläkejärjestelmä koostuu ansiotyöhön perustuvasta työeläkejärjestelmästä ja vähimmäistoimeentuloturvan tarjoavasta, asumiseen perustuvasta kansaneläkejärjestelmästä.

Kansaneläke turvaa vähimmäiseläkkeen, jos työeläketurvaa ei ole karttunut tai jos karttunut työeläketurva on vähäinen. Kansaneläkejärjestelmää hallinnoi Kansaneläkelaitos eduskunnan valvonnan alaisena.

Työeläketurva on etuusperusteista ja sen toimeenpano on hajautettu. Yksityisellä sektorilla työeläketurvaa hoitavat sosiaali- ja terveysministeriön alaisina työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt sekä maatalousyrittäjien ja merimiesten erityiseläkelaitokset. Julkisella sektorilla on omat eläkelaitoksensa, joista suurimpia ovat valtiovarainministeriön hallinnon alaan kuuluvat Kuntien eläkevakuutus ja Valtiokonttori. Lisäksi joillakin julkisen sektorin laitoksilla on omat erilliset lakisääteistä ansioeläketurvaa vastaavat eläkejärjestelmänsä. Eläketurvakeskus toimii työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselimenä.

Yksityisen sektorin palkansaajia koskevat työntekijän eläkelaki (TyEL) sekä merimieseläkelaki (MEL). Yrittäjillä on omat eläkelakinsa, yrittäjän eläkelaki (YEL) sekä maatalousyrittäjän eläkelaki (MYEL). Julkisella sektorilla ovat voimassa kunnallinen eläkelaki (KuEL), valtion eläkelaki (VaEL) sekä evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (KiEL). Lisäksi Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin toimihenkilöillä sekä Ahvenanmaan maakuntahallituksen työntekijöillä on omat eläkelakinsa tai eläkesääntönsä. Ortodoksisen kirkon työntekijät ovat pääsääntöisesti siirtyneet TyEL:n piiriin, mutta pienellä osalla työntekijöistä eläketurva määräytyy vielä ortodoksisesta kirkosta annetun lain siirtymäsäännösten perusteella.

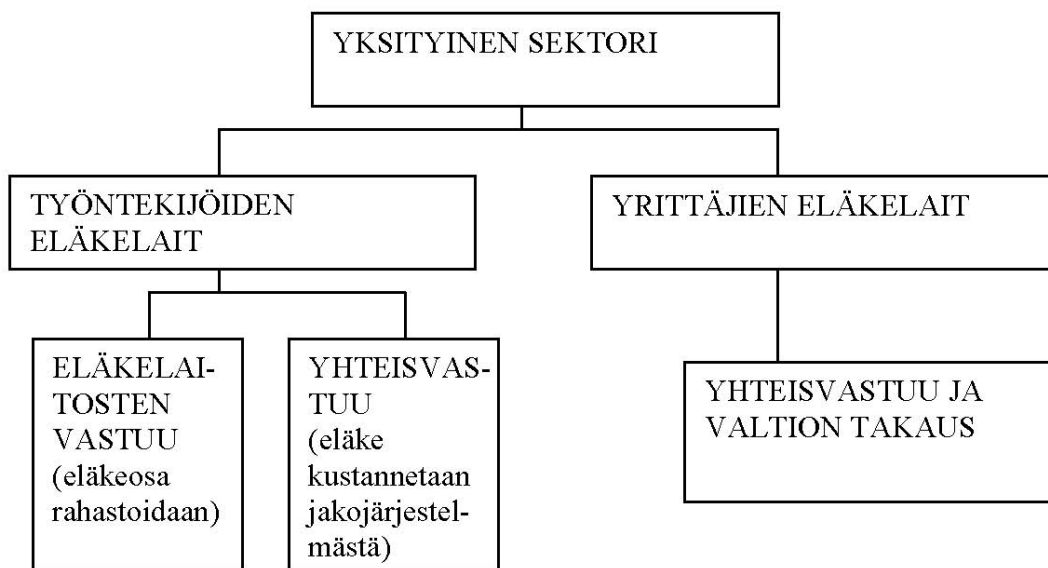
Yksityinen ja julkinen ansiotyö sekä yrittäminen kartuttavat työeläketurvaa, joka riippuu ansioista, tötuloista ja työsuhdeajasta. Vuoden 2005 lakiuudistusten myötä eläkettä tai etuutta karttuu myös tietyiltä palkattomilta ajoilta, joita ovat lasten syntymiseen ja hoitoon liittyvät ajat, opiskelu, työttömyys ja vuorotteluvapaa sekä sairaus- tai kuntoutusjaksot.

Eläkkeillä turvataan toimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, perheenhuoltajan kuoleman ja ikääntyneen henkilön työttömyyden varalta. Työttömyyseläkkeitä myönnetään enää ennen vuotta 1950 syntyneille henkilöille. Työeläkkeet mahdollistavat myös ikääntyneen henkilön osa-aikaisen työskentelyn ja osa-aikaeläkkeen saamisen poisjääneen ansion tilalle.

Eläkkeiden rahoitus

Eläkkeet rahoitetaan pääasiassa työnantajien ja työntekijöiden maksamilla eläkevaikutusmaksuilla sekä kertyneille eläkevaroille saaduilla tuotoilla. Työeläkemaksu koostuu työnantajan ja työntekijän osuudesta. Työntekijän maksuosuus määräytyy TyEL:n mukaan ja on siten sama kaikissa eläkejärjestelmissä. Työeläkelaitos perii työeläkemaksun työnantajalta yhtenä kokonaisuutena ja työnantaja pidättää työntekijöiltä heidän maksuosuutensa palkan maksun yhteydessä.

Eläkkeiden rahoitus.

Eläkkeiden rahoitusperiaatteiden äärimuodot ovat jakojärjestelmä ja rahastoiva järjestelmä. Jakojärjestelmässä kerätään vakuutusmaksuna kunakin vuonna se määrä, joka tarvitaan kyseisen vuoden eläkemenon ja hoitokulujen kattamiseen. Rahastoivassa järjestelmässä vakuutusmaksuna kerätään kunakin vuonna määrä, joka riittää kyseisen vuoden hoitokuluihin sekä kyseisenä vuonna karttuneen eläketurvan kustantamiseen eläkkeen maksuaikana, kun korko ja kuolevuus otetaan huomioon. Näiden järjestelmien välimuotona voidaan pitää osittain rahastoivaa järjestelmää.

Yksityisen sektorin palkansaajia koskevien lakien (TyEL, MEL) mukaiset eläkkeet kustannetaan osittain rahastoivalla tekniikalla. Näiden lakien mukaisten eläkkeiden kustantamisesta kerrotaan seuraavissa kappaleissa.

Yrittäjäeläkkeiden rahoitus yksityisellä sektorilla toimii puhtaasti jakojärjestelmän mukaisesti. Vakuutusmaksusta vähennetään hoitokulut ja loput käytetään kyseisen vuoden eläkemenon kattamiseen. Valtio osallistuu yrittäjäeläkkeiden kustantamiseen siltä osin kuin vakuutusmaksut eivät siihen riitä.

Kustannukset vuosittain maksetuista, palkattomilta ajoilta karttuneista eläkkeenosista jaetaan kaikkien eläkelaitosten kesken eläkelaitoksissa vakuutettujen työansioden suhteessa. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa vakuutusmaksun ansiosidonnaisten työttömyysetuuksien perusteella karttuvan eläkkeen kustantamiseksi. Valtio puolestaan kustantaa lasten syntymiseen ja hoitoon sekä opiskeluun liittyviltä ajoilta karttuneet eläkkeenosat.

Julkisen sektorin eläkkeiden rahoitus toimii pääasiassa jakojärjestelmän periaatteella. 1980-luvun lopulta saakka on kuitenkin myös julkisella sektorilla kerätty varoja kollektiivisiin puskurirahastoihin. Tavoitteena on näin vähentää vakuutusmaksun korotuspaineita suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle.

Kansaneläkkeet kustannetaan kokonaan jakojärjestelmän mukaisesti. Kansaneläkemeno on rahoitettu työnantajien kansaneläkemaksulla ja valtion verovaroista. Talvela 2009 sovittiin ja päätettiin työnantajan kansaneläkemaksujen poistamisesta 1.1.2010 alkaen.

Osittain rahastoiva järjestelmä yksityisellä sektorilla

Yksityisen sektorin palkansaajia koskevien lakien (TyEL, MEL) mukaisten eläkkeiden rahoituksessa on lain voimaantulosta saakka sovellettu osittain rahastoivaa järjestelmää. Tämä tarkoittaa sitä, että yksittäinen eläke voidaan periaatteessa jakaa kahteen osaan sen mukaan, miten se rahoitetaan. Osa maksettavasta eläkkeestä on rahastoitu ennakoon ja varat sen maksamiseen purkautuvat rahastosta (eläkkeen rahastoitu osa). Osa eläkkeestä kustannetaan jakojärjestelmän mukaisesti ja varat sen maksamiseen saadaan eläkkeen maksuvuoden vakuutusmaksusta (eläkkeen tasausosa eli yhteisesti kustannettava osa). Ennakoon rahastoidaan vanhuuseläkeitä sekä tietyin edellytyksin työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkeitä. Muut eläkkeet kustannetaan kokonaan jakojärjestelmällä.

Laeissa (TyEL, MEL) määritellään kunkin edellä mainitun eläkelajin osalta, miten eläkkeen rahastoitu osa määräytyy sekä vastuulaitokset, jotka rahastoidusta osasta vastaavat. Rahastoidun osan ylittävä osa eläkkeessä on kaikkien TyEL ja MEL-eläkelaitosten yhteisellä vastuulla.

Kukin eläkelaitos vastaa yksittäisen eläkkeen rahastoidusta osasta siltä osin kuin se on kerännyt maksua tätä eläkettä varten ennakkoon. Eläkelaitos laskee kunkin yksittäisen vakuutetun ja eläkkeensaajan osalta vakuutusmatemaattisen vastuuvelan määrän siltä osin kuin on ennakkoon tämän eläkettä varten rahastoinut. Vastuuvelka on se rahamäärä, joka keskimäärin riittää eläkkeen rahastoidun osan maksamiseen, kun otetaan huomioon korko ja kuolevuus. Eläkelaitos sijoittaa vastaisia eläkkeitä varten vakuutusmaksuina keräämänsä varat itsenäisesti, tuottavasti ja turvaavasti ja varoille edellytetään saatavan tietty minimituotto.

Tulevaa vanhuuseläkettä rahastoidaan vuosittain ikävälillä 18-54 työsuhteen kestäessä sovittu prosenttimäärä (vuodesta 1997 alkaen 0,5 prosenttia) vuosiansioista. Rahastoitujen eläkkeiden reaaliarvojen säilyttämiseksi ja suurten ikäluokkien aiheuttaman eläkevakuutusmaksun kasvupaineen tasoittamiseksi tehdään vanhuuseläkkeisiin em. rahastoinnin lisäksi vuosittain lisärahastointia. Vuodesta 2007 alkaen tämä on toteutettu korottamalla yli 55-vuotiaiden vakuutettujen ja eläkkeensaajien vanhuuseläkkeiden rahastoituja osia (tasokorotukset). Korotukset rahoitetaan eläkelaitosten sijoituksilleen saamalla tuotoilla ja erillissopimuksen mukaan myös vakuutusmaksuilla.

Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke rahastoidaan sen alkumäärän suuruisena vanhuuseläkeikään (63 vuotta) saakka ja rahastointi tehdään eläkkeen alkaessa. Vuoden 2005 lakimuutoksen johdosta työkyvyttömyyseläkkeisiin varaudutaan kuitenkin ennakkoon siten, että tilivuoden lopussa on ennakkoon rahastoituna määrä, joka keskimäärin riittää arvioidun, seuraavan puolentoista vuoden aikana alkavan työkyvyttömyysmenon rahastointiin. Ennakkorahastoinnilla vältetään tilanteet, joissa työnantajalle tulisi kuluja työkyvyttömyyseläkkeistä, jotka alkavat vasta noin parin vuoden kuluttua työsuhteen päättymisestä.

Yksityisen sektorin palkansaajalakien mukainen työeläkevakuutusmaksu

Vakuutusmaksuna kerätään työeläkemaksun määräytymisen pääperiaatteen mukaan eläkelaitostyyppistä riippumatta määrä, joka sijoitustoiminnan tuottojen kanssa riittää kattamaan tilivuoden yhteisesti kustannettavan eläkemenon, rahastoitavan vastuuvelan, hoitokulut sekä saamatta jääneistä työeläkemaksuista koituvat maksutappiot.

Eläkesäätiöissä ja -kassoissa maksuna peritään se määrä, joka muiden tuottojen lisäksi tarvitaan vastuuvelan muutokseen, eläkkeiden maksamiseen sekä eläkelaitoksen muiden kulujen peittämiseen.

Työeläkeyhtiöissä vakuutuksen ottaneiden työnantajien eläkevakuutusmaksun taso määrätään ennakkoon maksuvuotta edeltävänä syksynä.

Työeläkeyhtiöiden vakuutusmaksuun sisältyvä vanhuuseläkekomponentti määrätään siten, että sen avulla kerättävä maksu keskimäärin riittää kattamaan kyseisen vuoden aikana karttuneista vanhuuseläkkeiden rahastoiduista osista aikanaan tulevan vanhuuseläkemenon, kun korko ja kuolevuus otetaan huomioon. Maksuun sisältyvä keskimääräinen työkyvyttömyyskomponentti määrätään siten, että sen avulla kerättävän maksun määrä keskimäärin riittää kattamaan puolet maksuvuotta seuraavien kahden kalenterivuoden aikana myönnettävien työkyvyttömyyseläkkeiden rahastoinnista.

Työttömyyseläkkeitä myönnetään enää ennen vuotta 1950 syntyneille pitkäaikaistyöttömille. Työeläkemaksuun sisältyvä työttömyyseläkekomponentti on jo muutaman vuoden ajan ollut nolla, koska työttömyysliikkeen puskurirahastossa olevien varojen arvioidaan riittävän jatkossa myönnettävien työttömyyseläkkeiden rahastointiin.

Maksuun sisältyvien rahastovien komponenttien: vanhuus- työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkekomponenttien yli- tai alijäämä siirretään sitä varten varattuun puskurirahastoon, tasoitusvastuuseen.

Maksuun sisältyvä tasauskomponentti mitoitetaan sellaiseksi, että sen avulla kerättävät varat riittävät tilivuoden aikana maksettavaan yhteisesti kustannettavaan eläkemenuun. Tasausosalla kerätään myös mm. osa erikseen sovittuun, vanhuuseläkkeiden lisärahoitukseen tarvittavista varoista ja tasauskomponentin tasoa määrittäessä otetaan huomioon myös tasausvastuuseen sisällytetty ns. EMU-puskuri, jolla lievennetään matalasuhdanteista aiheutuvaa maksun korotuspainetta. Maksun tasausosan yli- tai alijäämä siirretään yhteisesti kustannettavien eläkkeiden puskurirahastoon, tasausvastuuseen.

Eläkkeiden kustannustenjakojärjestelmä (tasausjärjestelmä)

Hajautetusta järjestelmästä, osittain rahastoivasta tekniikasta sekä viimeisen laitoksen periaatteesta johtuen kustannukset maksetuista eläkkeistä ja etuuksista selvitetään vuosittain eläkelaitosten kesken. Kustannusten selvittely tehdään keskitetysti Eläketurvakeskuksessa.

Yksityisellä sektorilla kustannustenjakojärjestelmä on toiminut 1960-luvulta, TEL:n voimaantulosta lähtien. Viimeisen laitoksen periaatetta laajennettiin vuodesta 2004 alkaen julkiselle sektorille, jolloin suurin osa julkisen sektorin eläkelaitoksista tuli mukaan kustannustenjakojärjestelmään.

Suomen Pankin, ortodoksisen kirkon ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen eläkejärjestelmät eivät edelleenkään ole mukana viimeisen laitoksen periaatteessa. Kustannustenjako maksetuista, palkattomilta ajoilta, lastenhoitoajoilta ja opiskeluajoilta karttuneista eläkkeenosista tehdään kuitenkin myös näiden eläkelaitosten osalta keskitetysti Eläketurvakeskuksessa.

Viimeisen laitoksen periaate tarkoittaa sitä, että se eläkelaitos, jossa eläkkeenhakijan viimeinen työskentely on ollut vakuutettuna, myöntää ja maksaa eläkkeenhakijan koko eläkkeen, vaikka eläkkeenhakijan eri työsuhteet ovat olleet vakuutettuina eri eläkelaitoksissa ja ennakkorahastointia tätä eläkettä varten on tehty eri eläkelaitoksiin. Näin eläkkeensaajan on helpompi hoitaa eläkeasioitaan olemalla yhteydessä vain yhteen eläkelaitokseen.

Eläketurvakeskus selvittää työeläkkeiden kustannustenjaossa eläkelaitosten osuuden

- yhteisesti kustannettavista TyEL-MEL-eläkkeistä ja etuuksista
- YEL-eläkkeistä sekä valtion osuudesta YEL-eläkkeisiin
- toisten puolesta maksetuista eläkkeistä tai eläkkeenosista
- palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden ja eläkkeenosien kustannuksista

- työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta
- valtion korvauksesta lapsenhoitoajoilta ja opiskelua ajoilta karttuneiden eläkkeen osien kustantamiseen
- Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Käytännössä kustannusten selvittely tapahtuu siten, että eläkelaitokset antavat vuosittain Eläketurvakeskukselle tarkat tiedot edellisen kalenterivuoden aikana maksamista eläkkeistä jaoteltuna osiin sen mukaan, miten eläkkeenosat kustannetaan. Eläkelaitokset antavat Eläketurvakeskukselle myös vakuutettujensa palkkasummaan pohjautuvat maksutiedot. Niiden perusteella määräytyy eläkelaitoksen vastuu maksetuista, yhteisesti kustannettavista eläkkeistä, eläkkeenosista ja etuuksista sekä Eläketurvakeskuksen kustannuksista.

Tehdessään kustannustenjakoselvitystä maksettujen eläkkeiden osalta Eläketurvakeskus laskee eläkelaitoksilta saamiensa tietojen perusteella kullekin eläkelaitokselle hyvityksen ja maksun ja näiden erotus on eläkelaitoksen lopullinen kustannustenjaokerä kyseiselle kalenterivuodelle.

Eläkelaitoksen hyvitys muodostuu kyseisen eläkelaitoksen kalenterivuoden aikana maksamista yhteisesti kustannettavista eläkkeistä ja eläkeosista sekä eläkelaitoksen maksamista niistä eläkkeistä ja eläkeosista, jotka ovat suoraan jonkun toisen eläkelaitoksen vastuulla. Eläkelaitoksen maksu puolestaan muodostuu siitä osuudesta, jolla kyseinen eläkelaitos osallistuu yhteisesti vastattavan eläkemenon kustantamiseen sekä niistä eläkkeistä ja eläkeosista, jotka jokin muu eläkelaitos on maksanut, mutta jotka ovat tämän kyseisen eläkelaitoksen vastuulla.

Eläketurvakeskus laskee eri kustannusselvittelyerät kalenterivuosittain kullekin eläkelaitokselle kalenterivuotta seuraavan vuoden lokakuun loppuun ja antaa niistä eläkelaitoksille päätöksen. Kuukauden kuluttua päätösten saamisesta kukin eläkelaitos joko maksaa Eläketurvakeskukselle tai saa Eläketurvakeskukselta eri selvittelyjä koskevien päätösten nettosumman.

Kustannusten selvittelyyn liittyvät myös eläkelaitosten saamat tai maksamat kuukausiennakot. Eläkelaitoksille arvioitujen kustannustenjakoerien perusteella lasketaan kullekin eläkelaitokselle kuukausiennakot, joita maksetaan aina jo sinä vuonna, johon ne kohdistuvat. Laskettaessa lopullista selvittelyerää kalenterivuodelta, otetaan jo saadut tai maksetut ennakot huomioon korkoineen.

Kustannustenjaossa toisilta eläkelaitoksilta suoraan perittäviä eläkkeitä tai eläkeosia ovat:

- eläkkeen rahastoitu osa, jonka on maksanut jokin muu kuin vastuulaitos
- rekisteröidyn TEL-lisäedun rahastoitu osa, jonka on maksanut jokin muu eläkelaitos kuin kyseisen TEL-lisäedun vakuuttanut eläkelaitos
- rekisteröidyn YEL-lisäedun eläke, jonka on maksanut jokin muu eläkelaitos kuin kyseisen YEL-lisäedun vakuuttanut eläkelaitos
- eläkkeen MEL-ylite, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Merimieseläkekassa (MEK) on maksanut
- eläkkeen MYEL-eläkeosa, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) on maksanut

- eläkkeen VaEL-eläkeosa, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Valtiokonttori (VK) on maksanut
- eläkkeen KuEL-eläkeosa, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Kuntien eläkevakuutus (Keva) on maksanut
- eläkkeen KiEL- eläkeosa, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Kirkon keskusrahasto (KKR) on maksanut
- eläkkeen KelaL-eläkeosa, jonka jokin muu eläkelaitos kuin Kansaneläkelaitos (Kela) on maksanut.

Kustannustenjaon säädöspohja

Kustannusten selvittely tehdään lain, asetuksen ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien kustannustenjakoperusteiden ja niihin liittyvien soveltamisohjeiden mukaisesti. Perusteita ja soveltamisohjeita ylläpidetään kustannustenjakoryhmässä, jossa on edustajat eläkevakuutusyhtiöistä, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta, Merimieseläkekassasta, eläkesäätiöiden ja kassojen palvelulaitoksista, Kuntien eläkevakuutuksesta, Valtiokonttorista, Kansaneläkelaitoksesta, Kirkon keskusrahastosta ja sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä ryhmän puheenjohtaja ja sihteeri Eläketurvakeskuksesta. Kun perusteet on käsitelty kustannustenjakoryhmässä, Eläketurvakeskus esittää ne sosiaali- ja terveysministeriön vahvistettaviksi. Kustannustenjakoryhmässä käsitellyt soveltamisohjeet julkaistaan Eläketurvakeskuksen työeläkelakipalvelussa.

Kustannusten jaosta eläkelaitosten kesken, selvittelyn tekemisestä ja päätösten antamisesta säädetään seuraavissa lain kohdissa: TyEL 173-180 § sekä 183-185 §, MEL 153-154 §, 156-159 § sekä 161 §, YEL 138-139 § sekä 141-142 §, MYEL 135-137 § ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa 1423/2006.

Julkisen sektorin osalta vastaavat säännökset löytyvät lainkohdista: VaEL 113 §, KuEL 136 §, KelaL 13 §, KiEL 23 §. Lisäksi Merimieseläkekassan ja yrittäjäeläkkeiden valtion kustannusosuudesta säädetään seuraavissa pykälissä: MEL 152 §, YEL 140 §, YEA 3 §, MYEL 135 §, MYEA 5 § ja työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta TyEL 182 §:ssä.

TyEL- ja MEL-eläkkeen rahastoitu ja yhteisesti kustannettava osa

TyEL:n ja MEL:n mukaiset eläkkeet jaetaan rahastoituun ja yhteisesti kustannettavaan osaan. Eläkkeen rahastoitu osa on aina jonkin tietyn yksittäisen TyEL- tai MEL-eläkelaitoksen vastuulla. Eläkkeen yhteisesti kustannettava osa, tasausosa on rahastoidun osan ylittävä osa eläkkeestä. TyEL- ja MEL-eläkelaitokset vastaavat yhdessä eläkkeen yhteisesti kustannettavasta osasta.

Jaettaessa eläkettä rahastoituun ja yhteisesti kustannettavaan osaan MEL-eläkkeestä otetaan huomioon vain eläkkeen TyEL-eläketurvaa vastaava osa (MEL-vastuunjako-osa). MEL-eläkkeen vastuunjako-osan ylittävää osaa kutsutaan MEL-yllitteeksi ja se on kokonaan merimieseläkekassan vastuulla.

Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeessä on rahastoitua osaa. Perhe- ja osa-aikaeläkkeet ovat kokonaan yhteisesti kustannettavia.

Vanhuuseläkettä rahastoidaan työsuhteen kestäessä 0,5 prosenttia kunkin vuoden palkasta. Työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeet rahastoidaan eläkkeen alkaessa. Eläkkeen rahastoidusta osasta vastaava eläkelaitos on vanhuuseläkkeessä se eläkelaitos, jossa kyseiseen rahastoituu osaan liittyvä työsuhde on vakuutettu, työkyvyttömyyseläkkeessä eläkkeensaajan työkyvyttömäksi tulovuotta edeltävien kahden kalenterivuoden työsuhteet vakuuttaneet eläkelaitokset ja työttömyyseläkkeessä yleensä viimeinen eläkelaitos.

Työkyvyttömyyseläkkeen rahastoitu osa

TyEL-MEL-työkyvyttömyyseläkkeessä tai -kuntoutustuessa on rahastoitua osaa, jos se on tulevan ajan eläke ja eläkkeensaajan TyEL:n tai MEL:n mukaan vakuutetut työansiot ennen työntekijän työeläkemaksun vähennystä ovat vähintään 12 566,70 euroa vastuunjaon tarkasteluaikana. Vastuunjaon tarkastelu-ajalla tarkoitetaan työkyvyttömäksi tulovuotta edeltävää kahta kalenterivuotta. Rajamäärä 12 566,70 euroa on vuoden 2004 tasossa, ja sitä korotetaan vuosittain palkkakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen rahastoitu osa lasketaan TyEL-MEL-eläkkeen alkamisajankohtaa vastaavasta määrästä, josta on vähennetty ensisijaiset etuudet, kuntoutus- ja kertakorotus sekä palkattomilta ajoilta karttuneet eläkeosat. Työkyvyttömyyseläkkeen rahastoidusta osasta vastaavat ne TyEL- ja MEL-eläkelaitokset, joissa eläkkeensaajan ansioita on vakuutettu vastuunjaon tarkasteluajalla.

Kunkin TyEL- tai MEL-eläkelaitoksen vastuulle tuleva rahastoitu osa on se osuus koko TyEL-MEL-eläkkeen alkamisajankohtaa vastaavasta määrästä, joka vastaa kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen TyEL:n tai MEL:n mukaisten työansioiden osuutta työeläkelakien mukaan vakuutettujen työansioiden, sosiaalietuuksien perusteena olevien työ- tai ansiotulojen, TyEL 76 §:n 4 momentin tai MEL 82 §:n 4-5 momentin mukaisten etuuksien ja aikaisemman eläkesuhteen perusteena olevien tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä vastuunjaon tarkasteluaikana. Osa-aikaeläkkeen ansionalenemaa ei lueta työansioihin. Palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkeosien kustannukset selvitetään omassa kustannustensaajassaan.

TyELVpL-MELVpL-työttömyyseläkkeen rahastoidun osan laskemista ei ole tässä muistiossa käsitelty, koska työttömyyseläkkeeseen ei enää ole oikeutta vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneillä henkilöillä. Kyseessä on ns. poistuva etuus.

EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON ELÄKEJÄRJESTELMÄ

Eläkejärjestelmän kehitys

Johdanto

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (KiEL) tuli voimaan 1.1.1967 ja perhe-eläkelaki (KiPEL) 1.6.1970. Jo ennen näitä lakeja oli kirkon päätoimisilla viranhaltijoilla ja osittain myös työntekijöillä mahdollisuus saada eläkettä evankelis-luterilaisen kirkon vanhan eläkelain tai seurakunnan eläkesäännön perusteella ja perhe-eläkettä kirkon perhe-eläkekassan ohjesäännön tai seurakunnan perhe-eläkesäännön perusteella. Uusien lakien myötä eläkkeensaajien piiri laajeni huomattavasti ja eläketurvan sisältö parani.

Eläketurva valtion eläkelain säännösten mukaan

Eläketurvan sisältö on määräytynyt pääosin samojen säännösten mukaan kuin virk tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä. Valtion eläketurvaa on vuosien kuluessa yhtenäistetty muiden työeläkejärjestelmien kanssa. Vuoden 1967 voimaan tulleeseen valtion eläkelakiin jätettiin kuitenkin eläketapahtumaansa asti jatkuvassa palveluksessa oleville karttumisnopeuden, tavoitetason ja yleisen eläkeiän osalta TEL:n perusehtoja paremmaksi. Lisäksi ennen 1.1.1993 alkaneesta palveluksesta 2 prosentin karttuma säilyi vuoteen 1995 saakka myös niille, joiden palvelussuhde päättyy ennen eläketapahtumaa. Sama koskee kirkon eläkejärjestelmää.

Merkittävimmät muutokset eläketurvassa

Vuoden 1987 alusta lukien eläke on laskettu kustakin kirkon palvelussuhteesta erikseen.

1.7.1989 alkaen joustava eläkeikä otettiin valtion eläkelain muutoksen kautta kirkon eläkejärjestelmään. Vanhat 63 vuotta alemmat eläkeiät poistettiin kokonaan uusilta työntekijöiltä. Tietyissä työtehtävissä olevilla työntekijöillä säilytettiin oikeus eläkeiän valintaan.

Vuoden 1992 jälkeen palvelukseen tulevien vuoden 1939 jälkeen syntyneiden uusien työntekijöiden eläketurva muutettiin 1.1.1993 lukien tavoitetasoltaan, karttumanopeudeltaan ja eläkeiältään TEL:n perusehtojen tasoiseksi – eläkeikä muuttui 65 vuodeksi 63 vuoden sijaan, tavoitetaso muuttui 60 %:ksi 66 %:sta sekä eläkekarttuma muuttui 1,5 %:iin 2,2 tai 2 %:sta.

Vuodenvaihteessa 1992 – 1993 jatkuvassa palveluksessa olleiden vuoden 1939 jälkeen syntyneiden eläketurva on muutettu asteittain vuoden 1995 alusta lukien TEL-perusehtojen tasoiseksi. Muutokset tulevat voimaan hitaasti ja kokonaan vasta vuosikymmenten kuluttua, koska takautuvuutta niissä ei ole. Viimeiset ennen vuotta 1995 palveltuun aikaan perustuvat eläkkeet tai perhe-eläkkeet päättyvät suunnilleen 2050.

Vuoden 1997 alusta tuli voimaan laki, jolla tuomiokapitulien ylläpito ja virat sekä kuu-rojenpapiin virat siirrettiin valtiolta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle. Tämä merkitsee sitä, että siirrettyjä viranhaltijoita ja työntekijöitä pidetään KiEL:ä sovellettaessa valtion eläkelaisissa tarkoitettuina vanhoina edunsaajina, jos he ovat olleet tällaisia edunsaajia ennen siirrosta annetun lain tapahtumista ja jos heidän KiEL:n piiriin kuuluva palveluksensa jatkuu yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan asti.

Vuoden 1998 alusta eläketurva ulotettiin myös kuukautta lyhyempiin palvelussuhteisiin.

Vuoden 2005 työeläkeuudistuksessa sekä julkisten että yksityisten alojen työeläkelakeihin tehtiin pääosin samat muutokset. Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakiin on yhtenäisyyden vuoksi yleensä tehty vastaavat muutokset kuin valtion ja kuntien eläkelakeihin.

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki tuli voimaan 1.5.2008 (261/2008). Uusi laki sisältää säännökset työntekijän oikeudesta omaan eläkkeeseen sekä säännökset hänen edunsaajansa oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

Nykyisin evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain piiriin kuuluu henkilö, joka on

1. palvelussuhteessa evankelis-luterilaiseen kirkkoon, sen seurakuntaan tai seurakuntayhtymään
2. tehnyt toimeksianto- tai konsulttisopimuksen 1 kohdassa tarkoitetun työnantajan kanssa eikä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä 1.1.2005 alkaen
3. 1 kohdassa tarkoitetun työnantajan luottamushenkilö 1.1.2005 alkaen. Luottamushenkilölle eläkettä karttuu ansionmenetyksen korvauksista ja määräajalta maksetuista erillisistä palkkioista
4. yhdistyksen, muun yhtymän, säätiön tai laitoksen palveluksessa pappina tai lehtorina ja jolle tuomiokapituli on antanut oikeuden toimia ko. tehtävässä, edellyttäen, että mainittu yhtymä on tehnyt hänestä eläkesopimuksen Kirkon keskusrahaston kanssa
5. diakonissalaitoksessa päätoimenaan opetustehtävää hoitava diakonissa, edellyttäen, että diakonissalaitos on tehnyt hänestä eläkesopimuksen Kirkon keskusrahaston kanssa
6. kirkkojen välisen tai vastaavan järjestön palveluksessa tai työssä ulkosuomalaisten keskuudessa muun evankelis-luterilaisen kirkon tai sen seurakunnan palveluksessa taikka toimii tai on toiminut vähintään kahdeksan vuotta lähetystyössä ulkomailla, jos hän on tehnyt Kirkon keskusrahaston kanssa eläkesopimuksen.

Eläketurva on samansisältöinen niin virka- kuin työsuhteessa oleville samoin kuin vakinaisille, koeaikaisille, viransijaisille, virkaa väliaikaisesti hoitaville kuin tilapäisille virkamiehille.

Jako vanhoihin ja uusiin edunsaajiin ja henkilökohtainen eläkeikä

Vanhoja edunsaajia ovat ne, jotka vuoden 1992 lopusta aina tulevaan eläketapahtumaansa saakka ovat jatkuvassa KiEL-palveluksessa. Jotta vanhan edunsaajan asema säilyisi, ei heidän KiEL-palveluksensa saa katketa ennen eläketapahtumaa. Jos palvelussuhde päättyy ja työntekijä siirtyy välittömästi uuteen kirkon eläkelain alaiseen palvelukseen, katsotaan eläketurvan kannalta palveluksen jatkuvan yhdenjaksoisena. Vuoden 2005 alusta alkaen palvelus on katsottu yhdenjaksoiseksi, mikäli työntekijällä on vähintään 6000 euroa KiEL-ansioita (vuoden 2004 taso) kunkin kalenterivuoden aikana. Jos ansiovaatimus ei täyty, on työntekijän muulla tavoin näytettävä palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena. Palveluksen yhdenjaksoisuudella on merkitystä ratkaistaessa henkilökohtaista eläkeikää ja vuoden 2004 loppuun saakka karttuneen eläkkeen määrää.

Niillä vanhoilla edunsaajilla, jotka ovat syntyneet 1.1.1940 – 31.12.1959 henkilökohtainen eläkeikä on 63- 65 vuoden välillä porrastettuna 31.12.1994 saakka KiEL-eläkettä varten hyväksi luettavan palvelusajan perusteella. Vanhoilla edunsaajilla KiEL-eläke on karttunut 31.12.1994 saakka 2,2 % vuodessa. Heillä karttuma jaetaan 2,0 % vuodessa karttuneeseen peruseläkeosaan ja 0,2 % vuodessa karttuneeseen lisäeläkeosuuteen. Vanhuuseläkkeen aloittaminen ennen henkilökohtaista eläkeikää johtaa kuitenkin vanhojen edunsaajien osalta lisäeläkeosuuden menettämiseen.

Uusia edunsaajia ovat kaikki ne, jotka eivät täytä laissa määriteltyjä vanhan edunsaajan edellytyksiä. Heidän eläke-etunsa ovat TEL:n perusehtojen taseisia karttumisnopeuden osalta.

Kirkon ennen 1.7.1989 voimassa olleet alemmat eläkeiät

Valtion eläkelain 1.7.1989 voimaan tulleen muutoksen myötä kirkossa luovuttiin pitkän siirtymäkauden kuluessa entisistä 63 vuotta alemmista eläkeiästä. Lain voimaan tullessa jatkuvassa palvelussuhteessa olevia koskivat myös entiset 63 vuotta alemmat eläkeiät, mikäli he olivat alempaan eläkeikään oikeuttavassa tehtävässä ko. ajankohtana. Tällaisia työtehtäviä olivat mm. diakonissa, nuorisotyönohjaaja tai hau-dankaivaja, joilla kaikilla oli mahdollisuus valita 60 vuoden erityinen ammatillinen eläkeikä. Kirjallinen valintailmoitus tuli tehdä Kirkkohallitukseen (Kirkon keskusrahastoon) 30.6.1999 mennessä.

KIRKON KESKURAHASTON JA KUNTIEN ELÄKEVAKUUTUKSEN VÄLINEN YHTEISTYÖSOPIMUS

Kirkon keskusrahasto ja Kuntien eläkevakuutus ovat 11.8.2008 tehneet sopimuksen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaisen toiminnan siirtämisestä Kuntien eläkevakuutuksen hoitamaksi palveluksi. Sopimuksen edellytyksenä olevat KiEL:n ja KuEL:n muutokset on hyväksytty eduskunnassa keväällä 2008.

Sopimusneuvotteluiden lähtökohtana oli Kirkon keskusrahaston eläketoiminnan tietohallinnon ylläpitokustannusten kasvaminen vuosien mittaan suhteettoman suuriksi (5,1 M€ 2007) sekä Kirkon keskusrahaston nykyjärjestelmien merkittävä uudistamistarve lähivuosina. Oman uuden eläkehakemusten käsittelyjärjestelmän rakentaminen Kirkon keskusrahaston eläketoimintaa varten olisi johtanut miljoonien investointitarpeeseen seuraavien vuosien aikana.

Kuntien eläkevakuutus on parhaillaan rakentamassa uutta eläkehakemusten käsittelyjärjestelmää, jonka avulla se pystyisi hoitamaan koko julkisen sektorin eläketoiminnan. Järjestelmän keskeisen osan rakentamisessa Kuntien eläkevakuutus tekee yhteistyötä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman kanssa sekä neuvottelee mahdollisesta järjestelmäyhteistyöstä muiden merkittävien työeläketoimijoiden kanssa. Kuntien eläkevakuutuksen noin 20 miljoonan euron järjestelmäinvestoinnin jakaminen koko julkisen sektorin yhteisille volyymeille ja muu mahdollinen yhteistyö tuovat kaikille osapuolille merkittäviä kustannussäästöjä. Myös Valtiokonttorin, Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden, Suomen Pankin sekä Ortodoksisen kirkon eläketoiminta on sovittu siirrettäväksi Kuntien eläkevakuutuksen hoidettavaksi.

Sopimuksen liitteenä olevan hankesuunnitelman mukaan Kirkon keskusrahaston eläketoiminta siirretään vaiheittain Kuntien eläkevakuutukselle. Eläkkeiden rahoitus,

työnantajilta perittävien maksujen määrääminen sekä hoitaminen, eläkevarojen sijoittaminen, eläkemenojen ennustaminen, tutkimustoiminta, julkisen vallan käyttö eikä henkilökunnan siirto Kuntien eläkevakuutuksen palvelukseen kuulu sopimuksen piiriin.

Sopimuksen ja siihen liittyvän hankesuunnitelman mukaan tehtävien siirto on vaiheistettu. Hankesuunnitelman yksityiskohtaiseen aikatauluun on tehty muutoksia Kirkon keskusrahaston eläketoimiston tilanteesta johtuen ja tehtävien lopullisen siirtämisen aikataulua on siirretty vuodella työeläkeotetta koskevien muutosten vuoksi. Työeläkeote on pohjana Kuntien eläkevakuutuksen uuden eläkehakemusten käsittelyjärjestelmän toteutuksessa ja Kuntien eläkevakuutuksen uusi järjestelmä on Kuntien eläkevakuutuksen edellytyksenä hoitaa Kirkon keskusrahaston eläkeasioita kokonaisuudessaan. Siirtoaikataulu on toteutunut ja nykyarvion mukaan toteutuu seuraavasti:

1.9.2008 lukien palvelussuhderekisterin hoitaminen siirtyi Kuntien eläkevakuutukselle

1.1.2009 lukien Kuntien eläkevakuutus aloitti Kirkon työntäjien tarkastustoiminnan

1.3.2009 Kuntien eläkevakuutuksen edustaja ryhtyi hoitamaan Kirkon keskusrahaston eläketoimiston toimistopäällikön tehtäviä.

1.4.2009 lukien Kuntien eläkevakuutus ryhtyi hoitamaan eläkehakemusten kirjauksen, skannauksen sekä päätösten postituksen.

1.4.2009 lukien Kuntien eläkevakuutus ryhtyi hoitamaan perhe-eläkehakemusten käsittelyyn

1.8.2009 lukien ammatillisen kuntoutuksen hoitaminen siirretään Kuntien eläkevakuutuksen tehtäväksi

1.9.2009 lukien hakemusten lääketieteellinen arviointi siirtyy Kuntien eläkevakuutuksen tehtäväksi

1.12.2009 lukien eläkkeiden maksaminen siirretään Kuntien eläkevakuutuksen hoitettavaksi

1.2.2012 kirkon eläketoimiston toiminta lakkautetaan ja loput tehtävät siirtyvät Kuntien eläkevakuutukselle.

Jos kirkon työntekijät siirrettäisiin TyEL:n mukaiseen eläketurvan piiriin ja eläkkeiden rahoitus hoidettaisiin TyEL:n tasausjärjestelmän mukaisesti, Kuntien eläkevakuutuksella ei nykyisen lainsäädännön mukaan ole mahdollista enää ryhtyä hoitamaan Kirkon keskusrahaston eläketoimintaa. Kirkon säätiöittämissä hankkeiden mahdolliset vaikutukset Kuntien eläkevakuutuksen ja Kirkon keskusrahaston väliseen yhteistyöhön tulisi myös selvittää.

KIRKON HENKILÖSTÖ

Kirkon koko henkilöstön lukumäärä vuonna 2007 oli 21 392 henkilöä. Vakinaisen henkilöstön lukumäärä oli 14 100 henkilöä ja määräaikaisen 7 292 henkilöä. Koko henkilöstön lukumäärässä ovat mukana kaikki tilastointiajankohtana kirkon palveluksessa olleet, työsuhteen päätoimisuudesta ja kestosta riippumatta – myös kausityöntekijät.

Vuonna 2007 koko henkilöstön lukumäärä väheni 0,1 prosenttia vuodesta 2006. Vuosityövoimatilastossa otetaan huomioon henkilöstön lukumäärän lisäksi palvelusuhteiden osa- ja määräaikaisuus. Vuosityövoimana mitaten kirkon henkilöstön mää-

rä oli 15 295 henkilötyövuotta vuonna 2007. Vuosityövoiman määrä väheni 0,8 prosenttia vuodesta 2006.

Tehtävälaittain tarkasteltuna puolet kirkon vuosityövoimasta työskentelee seurakuntatyössä. Seurakuntatyön tehtävälaitaan kuuluvat papisto, lehtorit, kirkkomuusikot, diakonia-, nuoriso- ja lapsityöntekijät. Hallinnon tehtävälaitaan osuus vuosityövoimasta oli 16 prosenttia, hautausmaatyön 12 prosenttia ja kiinteistö- ja kirkonpalvelutyön 19 prosenttia.

Viranhaltijoiden osuus koko henkilöstöstä oli 48 prosenttia, 10 277 henkilöä, ja työsopimussuhteisten osuus oli 52 prosenttia, 11 115 henkilöä. Nämä osuudet ovat pysyneet viime vuosina lähes samoina. Myöskään sukupuolijakaumassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuoteen 2006 verrattuna. Koko kirkon henkilöstöstä oli naisia 71 prosenttia eli 15 196 henkilöä, ja miehiä 29 prosenttia eli 6 196 henkilöä.

Kirkon henkilöstön ikäjakauma painottui vanhempiin ikäluokkiin: eniten henkilöstöä oli ikäluokissa 40-44, 45-49, 50-54 ja 55-59 –vuotiaat. Kirkon vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli vuonna 2007 48,3 vuotta ja koko henkilöstön 43,7 vuotta. Kirkon koko henkilöstöstä puolet oli yli 45-vuotiaita.

TyEL:ssä ikäjakauma on selvästi tasaisempi. Eniten TyEL-vakuutettuja oli vuoden 2007 lopussa 25-29 ja 40-44-vuotiaissa. TyEL-vakuutettujen keski-ikä oli hiukan alle 40 vuotta. TyEL:n piirissä 45 vuotta täyttäneiden osuus oli vain runsas kolmannes.

KIRKON ELÄKELAITOKSEN RAHOITUSTILANNE

Kirkon eläkelaitoksen rahoitustilanne 31.12.2008 (2007)

Vastuiden kattaminen

Rahaston määrä	675 milj. (792 milj.)
Kokonaiseläkevastuu	3.325 milj. (3.000 milj.)
Rahastointiaste	20,3 % (26,4 %)

Maksujen riittävyys

Kirkon palkkasumma	478 milj. (447 milj.)
Kirkon perimä eläkemaksu	152 milj. (143 milj.)
Palkoista	32 % (32 %)
Kirkon maksamat eläkkeet	121 milj. (113 milj.)
Maksusta rahastoitu	31 milj. (30 milj.)
Rahastoituu	6,5 % (6,7 %)

Kirkon eläkemenoennuste vuoteen 2075

Valtiokonttorin vakuutustoimialalla on tehty ennuste eläkemenosta kirkon eläkelain piirissä vuoteen 2075 saakka (Eläkemeno kirkon eläkelain piirissä, Ennuste vuoteen 2075, Valtiokonttori, Vakuutus, Aktuaaritoimi, Risto Kauppinen, 2007). Raportti on kokonaisuudessaan tämän muistion liitteenä (liite 1). Raportissa esitetään laskelmat evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (KiEL) eläkemenon kehityksestä vuoteen 2075.

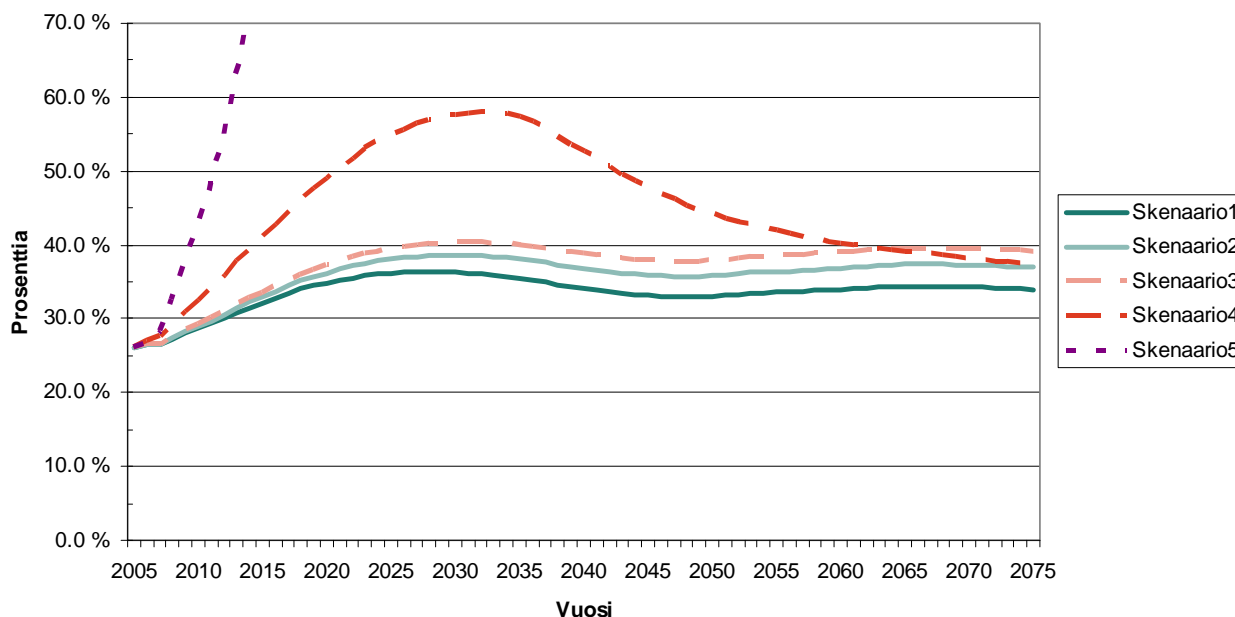
Ennuste perustuu vuoden 2004 lopun tilanteeseen. Laskelmien tulokset esitetään eläkemenon suhteena palkkasummaan, sekä vuoden 2005 rahassa diskontattuna kuluttajahintaindeksin muutoksella.

Liitteenä olevassa raportissa on ennusteet tehty 5 eri skenaarion (vaihtoehdon) pohjalta. Skenaariot poikkeavat toisistaan oletetussa palveluksessa olevien lukumäärän kehityksessä. Skenaariot on järjestetty luvuilla 1-5, oletetun palveluksessa olevien määrän laskiessa tässä järjestyksessä. Skenaarioissa 1-3 on työntekijämäärä sidottu sekä Suomen Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumisprosenttiin että Suomen väkilukuun. Skenaarioissa 1 oletetaan KiEL-työntekijöiden määrän pysyvän nykytasolla suhteessa väkilukuun, ja tämä skenaario onkin raportin perusskenaario. Skenaarioissa 2, 3 ja 4 oletetaan kirkkoon kuulumisprosentin laskevan. Skenaariota 4 lukuun ottamatta kaikissa skenaarioissa oletetaan työntekijämäärän pysyvän ennallaan vuoden 2006 loppuun asti. Skenaarioissa 4 seurataan Kirkon keskusrahaston toimittama vaihtoehtoa, jossa palveluksessa olevien määrä alkaa laskea jo vuodesta 2006 alkaen. Skenaario 5 edustaa teoreettista ääriesimerkkiä, jossa uusia työntekijöitä ei oletettaisi palkattavan enää vuoden 2006 jälkeen. Tällöin työntekijämäärä putoaa nopeasti, puolittuen ennen vuotta 2014. Vuonna 2040 on jäljellä enää alle 100 työntekijää, ja viimeinenkin työntekijä on poistunut ennen vuotta 2050.

Kaikissa skenaarioissa eläkemeno kasvaa voimakkaasti ennusteen alkuvuosina, skenaarioissa 1-3 maksimi (suhteessa palkkasummaan) saavutetaan 2028–2029, skenaarioissa 4 muutamaa vuotta myöhemmin, vuonna 2032. Alasajoskenaariossa ei eläkemenon suhde palkkasummaan ole järkevä kriteeri, sillä eläkemenoa on maksettava vielä kauan sen jälkeen kun työntekijöitä ei enää ole.

Vuonna 2005 eläkemenon suhde palkkasummaan on 26,0 %, skenaariossa 1 suhde on korkeimmillaan 36,4 %, 2. skenaariossa 38,6 %, 3. skenaariossa 40,3 % ja 4. skenaariossa 57,9 %. Pitkällä aikavälillä eläkemeno asettuu skenaarioissa eri tasolle: skenaariossa 1 eläkemeno on noin 34 %, skenaariossa 2 ja 4 noin 37 % ja skenaariossa 3 noin 39 %. Seuraavassa kuviossa esitetään kokonaiseläkemenon suhde palkkasummasta:

Eläkemenon suhde palkkasummaan 2005-2075

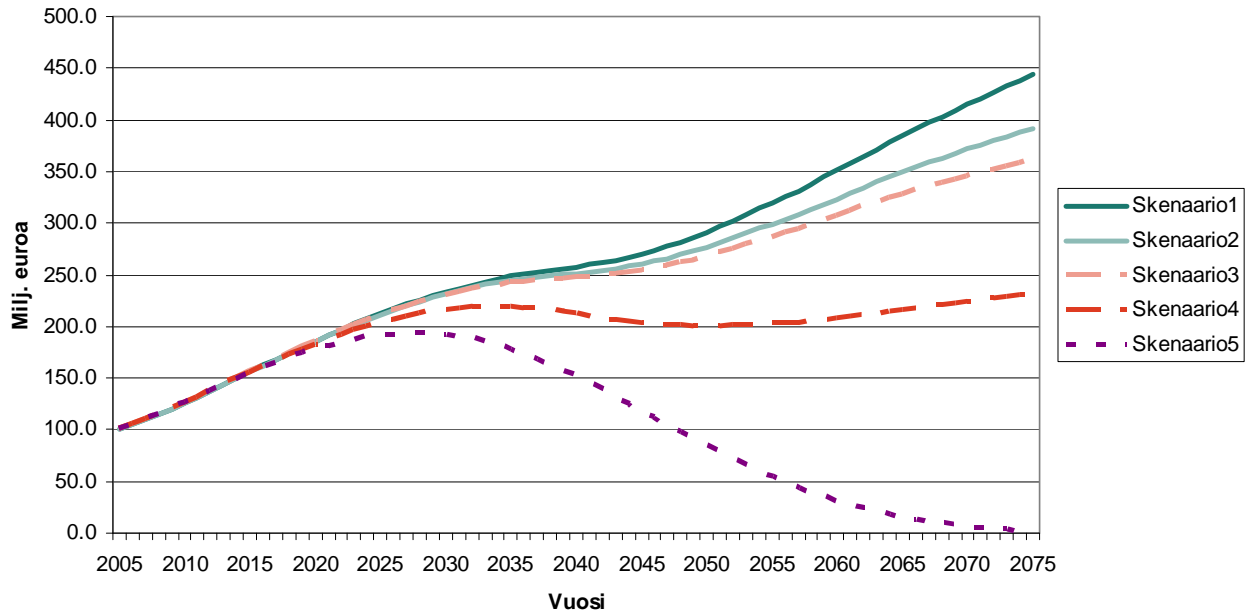

Kokonaiseläkemenosta suurin osa johtuu omaeläkkeistä. Perhe-eläkkeiden meno vuonna 2005 on 2,5 prosenttia palkkasummasta, ja se laskee hitaasti, ollen perusskenaariossa (skenaario 1) vain 1,1 prosenttia palkkasummasta vuonna 2075. Työttömyyseläkemeno poistuu kokonaan vuoteen 2013 mennessä. Palkattomista jaksoista karttuvasta eläkkeestä aiheutuvan menon osuus kasvaa ennustejakson aikana hitaasti ollen vuonna 2075 perusskenaariossa (skenaario 1) noin 1,7 prosenttia palkkasummasta.

Euromääräisesti (vuoden 2005 rahassa) skenaariossa 1-4 eläkemeno on huipussaan vasta ennusteen lopussa (vuonna 2075), mutta alasajoskenaariossa huippu (193,5 milj. euroa) saavutetaan jo 2028. Mikäli työvoiman määrä muuttuu hitaasti, johtavat käytetyt oletukset (ansiotason nousu ylittää inflaation) pitkällä tähtäimellä aina nousevaan eläkemenoon. Skenaario 4 johtaa lievästi laskevaan eläkemenoon vuosina 2034–2050, jonka jälkeen eläkemeno jälleen kasvaa. Skenaariossa 5. eläkemeno laskee vuodesta 2029 alkaen ennusteen loppuun asti, ollen lopussa enää 1,8 milj. euroa.

Euroina mitattuna erot eri skenaarioiden välillä alkavat näkyä vasta vuoden 2020 jälkeen: suurin poikkeama mediaanituloksesta ylittää 2 prosenttia vuonna 2017 (skenaario 5:n poikkeama skenaario 3:n eläkemenosta).

Eläkemeno 2005-2075 (vuoden 2005 rahassa)

KIRKON TAVOITTEENA LIITTYMINEN YKSITYISTEN ALOJEN ELÄKEJÄRJESTELMÄÄN

Perusteluja liittymiselle

Oikeudelliselta kannalta katsottuna Kirkko on julkisen sektorin toimija eli julkisyhteisö. Ottaen kuitenkin huomioon kirkon taloudellisen rakenteen (vapaaehtoinen jäsenyys) ja riippumattomuuden valtiovallasta (toisin kuin kuntasektori), eläkejärjestelmän ei tarvitse olla organisoitu julkisen eläkejärjestelmän tapaan. Eläkkeet voidaan hoitaa esim. yksityisen eläkejärjestelmän kautta ilman että sillä on vaikutusta kirkon julkisoikeudelliseen asemaan.

Kirkon eläkejärjestelmässä on vakuutettuja noin 21 000. Näin pienellä vakuutettujen määrällä itsenäisen eläkejärjestelmän ylläpitäminen ei välttämättä ole mielekästä. Mahdollisista isommista eläkejärjestelmistä, joihin kirkko voisi liittyä, TyEL on kirkon piirissä katsottu parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Kirkon piirissä TyEL:n järjestelmää pidetään nykymuodossaan erinomaisena järjestelmänä. Kirkon työntekijät olisivat omalta osaltaan kasvattamassa TyEL:n piirissä olevien eläkevakuutettujen määrää tilanteessa, jossa TyEL –vakuutettujen määrä saattaa olla muutoin aleneva.

Kirkon eläkejärjestelmän etuudet ja rahoitus ovat perinteisesti noudattaneet julkisen sektorin etuja ja rahoitusta, vaikka kirkko onkin itsenäisesti kustantanut eläkkeensä. Aikaisemmin eläketurvan taso oli korkeampi kuin yksityisessä järjestelmässä eikä eläkkeitä rahastoitu. Tällaisissa oloissa liittyminen TyEL:iin ei ollut mahdollista.

Vuodesta 1991 on kirkon eläkejärjestelmässä tapahtunut tässä suhteessa merkittäviä muutoksia. Järjestelmään lisättiin rahastointi, jonka seurauksena kirkon eläkerahastointi esimerkiksi palkkasummaan suhteutettuna ja lisäeläketurva huomioonottaen on

samalla tasolla kuin yksityisessä palkansaajaeläkejärjestelmässä. Toisaalta yksityisessä eläkejärjestelmässä lisäturvan pitää olla täysin rahastoitu.

Vuoden 2008 lopussa kokonaisvastuu oli 3.325 miljoonaa euroa ja rahaston määrä 675 miljoonaa euroa. Arviolta neljäsosa kokonaiseläkevastuusta on lisäturvaa eli noin 830 miljoonaa euroa. TyEL:n tasoiseen noin 30 prosentin rahastointiasteeseen noin kolme neljäsosan kokonaisvastuun osalta (TyEL:n tasoa vastaava vastuu) riittäisi karkean arvion mukaan noin 750 miljoonaa euroa. Yksityisen työeläkejärjestelmän sääntöjen mukaan laskettuna rahaston määrä pitäisi olla siten kaksinkertainen (varojen nykyarvosta riippuen), jotta rahastointivaatimukset täyttyisivät.

Toisaalta eläketurvan tasoa on muutettu niin, että kirkon eläkkeet nykyisin kertyvät samojen sääntöjen mukaan, kuin yksityisessä eläkejärjestelmässä. Eläkkeellä jo olevien eläkkeet ja osalla vielä palveluksessa olevien eläkkeet määräytyvät osittain korkeampana kuin yksityisellä sektorilla. Varsinkin vuoden 2005 alun eläkeuudistuksen jälkeen ero yksityiseen järjestelmään perustuu vain vanhoihin ansaittuihin eläkeoikeuksiin. Vastaava tilanne on muissakin julkisissa eläkejärjestelmissä.

Kirkon eläkejärjestelmän TyEL-järjestelmään sopeuttamisen mahdollisuuksien arviointia

Merkittävä ero yksityisen sektorin eläketurvaan on kirkon eläkemaksu, joka on noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin yksityisellä sektorilla. Kirkon puolella on lähdetty siitä, että maksutason aleneminen nykytasosta ei ole realistinen vaihtoehto missään järjestelymallissa. Mikäli kirkko liitettäisiin yksityiseen eläkejärjestelmään, tätä korkeampaa maksua tarvitaan joka tapauksessa kustannettaessa aikaisempia lisäeläkkeitä.

Kirkon eläkejärjestelmän eläkemenot suhteessa palkkoihin ovat vuosina 2000 - 2007 selvästi (30-40 %) korkeammat kuin TyEL-järjestelmässä. Tärkein tekijä tässä on aikaisempi lisäeläkeoikeus, joka on asteittain väistymässä sitä mukaa kuin lisäeläkkeeseen oikeutettujen määrä vähenee. Valtion laitoksia yhtiötettäessä 1990-luvulla valtion TEL-järjestelmän parempi eläketurva korvattiin lisäeläkkeellä, joka saatettiin rekisteröidä TEL:n mukaiseksi. Rekisteröidyt lisäeläkejärjestelyt on kuitenkin nykyisin suljettu. Näin ollen TyEL-lakisääteisen eläketurvan ylittävät eläkkeet jäisivät kirkon maksettavaksi.

Kirkon eläkeoikeudesta tulisi määritellä TEL/TyEL –peruseläkettä vastaava osa ja kytkeä se TyEL:n tasausjärjestelmään niin, että kirkko olisi yksi osapuoli tasausjärjestelmässä muiden yksityisten alojen eläkelaitosten tavoin. Kirkko maksaisi tasausjärjestelmään osansa eläkemaksujensa yhteydessä ja toisaalta osa kirkon maksussa olevista eläkkeistä maksettaisiin tasausjärjestelmästä. Tätä varten kirkon peruseläkkeet olisi jaettava henkilötasolla tasauseläkkeeseen, jonka kustantaisi tasausjärjestelmä sekä rahastoituun eläkkeeseen, josta vastaisi kirkko. Kun kirkko ei ole ollut osana tasausjärjestelmää, tämän jaon toteuttaminen jälkikäteen jäljitellen TEL:n ja TyEL:n käytäntöjä ei liene täsmällisesti mahdollista ja asiasta olisi sovittava erillinen ratkaisu.

Yksityisen sektorin peruseläketurvaa vastaavalta osalta kirkon eläkejärjestelmän menot eivät poikenne olennaisesti yksityisen sektorin palkansaajia vastaavasta. Tähän

vaikuttaa myös se, millaisilla periaatteilla toteutettaisiin kirkon eläkeoikeuden jakaminen lisäeläkkeeseen ja peruseläkkeeseen sekä peruseläkkeessä tasauseläkkeeseen ja rahastoituu eläkkeeseen. Mikäli kirkon tasauseläkemeno olisi alussa suurempi kuin sen maksamat tasausmaksut, kirkko on lähtenyt siitä, että se maksaisi erotuksen esimerkiksi 10-15 vuoden pituisen siirtymäkauden ajan. Historiallisista seikoista johtuvien erojen voidaan katsoa siirtymäkauden jälkeen tasoittuneen, jonka jälkeen kirkko olisi normaali toimija TyEL:n piirissä.

Siirtymäkauden pituutta määriteltäessä pohjana voisi käyttää esimerkiksi valtion 10 vuoden siirtymämaksua (esim. VR:n yhtiöittämiseen liittyvät eläkejärjestelyt). Tällä TyEL:n tasausjärjestelmä hyvittää valtiota siltä osin, kuin valtion työntekijöitä on yhtiöittämisjärjestelyissä siirretty TyEL:n piiriin.

Kirkon eläkejärjestelmän kytkemisestä TyEL:iin samoin kuin useista edelläkin kuvatuista yksityiskohdista ei ole olemassa kirkon ja yksityisen alojen eläkejärjestelmän välistä sopimusta. Mahdollinen kytkentä voi edellyttää sopimista sen ehdoista.

TYÖRYHMÄN JOHTOPÄÄTÖKSET

Työryhmän aloittaessa työskentelynsä katsottiin tärkeäksi selvittää aluksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän taustoja ja Kirkon eläkerahaston lähtökohtia tasausjärjestelmään liittymiselle. Työryhmä selvitti Kirkon eläkerahaston talouden nykytilannetta, kehitystä tulevaisuudessa ja rahastoinnin astetta. Lisäksi kartoitettiin kirkon ikärakennetta ja eläkevastuita sekä arvioitiin evankelis-luterilaiselle kirkolle yksityisen puolen tasausjärjestelmään liittymisen johdosta syntyviä kustannusvaikutuksia.

Selvitysten perusteella osoittautui, että ei ollut tarkoituksenmukaista eikä edellytyksiä valmistella tässä vaiheessa asettamispäätöksessä tarkoitettua hallituksen esitystä. Ennen hallituksen esityksen laadintaan ryhtymistä olisi sovittava yksityisten alojen työeläkejärjestelmän ja kirkon edustajien kesken niin periaatteellisista kuin teknisistäkin kehyksistä, joiden puitteissa evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmä voisi lähentyä yksityisten alojen työeläkejärjestelmää. Mikäli tällaisesta lähentymisestä sovitaan, vaatii sen toteuttaminen myös varsin kattavia ja yksityiskohtaisia rahoitussellisia, kustannuksellisia ja matemaattisia selvityksiä ennen, kuin lainsäädäntömuutoksia ja varsinaista hallituksen esitysluonnosta on tarkoituksenmukaista laatia.

Edellä mainitut seikat eivät kuuluneet työryhmän toimeksiantoon, eikä mainittujen kattavien selvitysten toteuttaminen olisi ollut työryhmän määräajan puitteissa mahdollista. Selvitystyötä varten tarvitaan kirkon eläkejärjestelmästä sellaisia tietoja, esimerkiksi eläketurvan eroista TyEL:iin verrattuna, joita ei nykyisin ole kovin helposti saatavissa.

Työryhmän selvitysten yhteydessä ilmeni myös se, että evankelis-luterilaisen kirkon piirissä ei pidetty tarkoituksenmukaisena eläkejärjestelmän hallinnollisen uudistamisen jatkamista ennen mahdollisesta lähentymiskehyksestä sopimista. Hallituksen esityksen sijaan työryhmä antaa siten ehdotuksensa mietintönä, jossa kartoitetaan mahdollisesta tasausjärjestelmään liittymisestä kirkon eläkejärjestelmälle syntyviä vaatimuksia ja edellytyksiä sekä muita liittymisessä huomioon otettavia seikkoja.

Työryhmä ei ota kantaa mahdolliseen kirkon eläkejärjestelmän liittymisen tarkoituksenmukaisuuteen yksityisen puolen eläkejärjestelmän kanssa. Mikäli lähestymisestä tai yksityisen puolen tasausjärjestelmään liittymisestä tehdään erikseen myöhemmässä vaiheessa päätös, työryhmä katsoo, että liittyminen edellyttäisi tarkkoja laskelmia kirkon rahoituksen kestävydestä ja eläkevastuun kattamisesta. Työryhmälle asetetun määräajan puitteissa ei ollut mahdollista tuottaa tarvittavia laajoja ja teknisiä laskelmia ja ennusteita. Jos tasausjärjestelmään liittymistä koskevaa selvitystyötä jatketaan, on jatkotyön tueksi saatava mainitut laskelmat ja ennusteet.

Tilanteita, joissa jokin olemassa oleva toimija liittyy jälkikäteen yksityiseen eläkejärjestelmään, on ollut lähinnä valtion laitosten yhtiöittämisessä. Postipankin yhtiöittämisessä sen olemassa oleva eläkejärjestelmä liitettiin jälkikäteen yksityisen eläkejärjestelmän tasaukseen. Sen sijaan 1990-luvulla ja 2000-luvulla tehdyissä valtion liikelaitosten yhtiöittämisissä (esimerkiksi Posti-Tele, VR, Autokatsastus, Destia) on menettely eri lailla. Niissä vanhat eläkeoikeudet jäivät valtion vastuulle, lisäeläke rahoitettiin erikseen ja yhtiöittämisestä alkaen uudet yhtiöt maksoivat osansa yksityisen eläkejärjestelmän tasausmaksusta. Valtiolle jääneiden kustannusten korvaamiseksi yksityisen eläkejärjestelmä maksoi 10 vuoden ajan 80 prosenttia siirtyneiden henkilöiden tasausmaksusta valtiolle ns. siirtymämaksuna.

Työryhmä korostaa, että mahdollisessa jatkotyössä on otettava huomioon useita asiakokonaisuuksia. Osa selvitettävistä asioista kuuluu selkeästi evankelisluterilaisen kirkon sisäisesti päätettäviin asioihin, kuten muun muassa uuden organisaation hallintomallia koskevat asiat. Sen sijaan esimerkiksi yksityisen puolen tasausjärjestelmään liittyminen on työmarkkinoiden keskusjärjestöjen konsensusta vaativa kysymys, joka tulisi valmistella kolmikantaisesti hallitusohjelman edellyttämällä tavalla. Lisäksi jatkotyön valmistelussa tulee ottaa huomioon evankelisluterilaisen kirkon ja Kuntien eläkevakuutuksen yhteistyösopimus.

Hallinnon organisointi

Työryhmä katsoi, että kirkon eläkejärjestelmän hallintoa koskevassa työssä tulee selvittää tarkalla tasolla eri vaihtoehdot uuden organisaatiomallin valitsemiseksi kustannusnäkökohdat huomioon ottaen. Lisäksi tulee selvittää uuden kirkon eläkelaitoksen hallinnon organisointiin, henkilöstöön ja päätöksentekoon liittyvät asiat. Kirkon eläke-rahaston hallinnon erityispiirteet tulee ottaa huomioon uuden eläkelaitoksen hallintomallia valittaessa ja hallintoelinten kokoonpanossa.

Työryhmä pitää tärkeänä, että mahdollisessa jatkotyössä selvitetään, mitkä palvelut uusi organisaatio tuottaisi itse ja mitkä palvelut tulisi ostaa ulkopuolisilta tahoilta. Lisäksi kirkon työntekijöiden eläketurvan sisältö ja sen erot suhteessa yksityisen puolen eläketurvaan tulee ottaa huomioon sekä pyrkiä turvaamaan muutoksissa kirkon työntekijöiden tämän hetkinen eläketurva.

Mahdollisessa jatkotyössä voisi käyttää pohjana esimerkiksi työeläkerahastolakiluonnosta, jota valmisteltiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön 19.5.2006 asettamassa vakuutusosaston ylijohtaja Tarmo Pukkilan johtamassa Eläkerahastolakityöryhmässä (LED II) vuosien 2007 ja 2008 aikana. Hallintoon liittyen jatkotyössä on ratkaistava muun muassa hallintoelinten kokoonpanoon, jäsenten nimittämistä muodostettaviin hallintoelimiin, jäsenten lukumäärää ja kelpoisuutta koskevat kysymykset. Jatkotyön osalta

työryhmä korostaa, että kyseiset seikat ovat lähtökohtaisesti kirkon sisäisesti päätettäviä asioita eikä niitä voida ratkaista ilman asiaankuuluvaa päätäntävaltaa.

Oikeudelliset näkökohdat

Työryhmä selvitti mahdollisen uuden organisaation perustamiseen liittyviä oikeudellisia kysymyksiä lähinnä siitä näkökulmasta, onko mahdollista että julkisoikeudellinen yhteisö perustaa eläkesäätiön. Lainsäädännöllisesti ei näyttäisi olevan estettä perustaa sui generis tyyppinen eläkelaitos. Jatkotyössä on ratkaistava sellaisia oikeudellisia asiakokonaisuuksia, jotka työryhmän mielestä kuuluvat kirkon sisäisesti päätettäviin asioihin ja siten työryhmän toimivallan ulkopuolelle.

Taloudelliset vaikutukset

Työryhmä pitää tärkeänä, että jos tehdään erikseen päätös, että kirkon tasausjärjestelmään liittymistä koskevaa selvitystä jatketaan, tulee jatkotyön tukena olla perusteelliset selvitykset kirkon taloudellisesta asemasta, eläkevastuiden kattamisesta, tasausjärjestelmään liittymistä koskevat ennusteet sekä liittymisestä aiheutuvien muutosten vaikutukset tasausjärjestelmään tulevaisuudessa. Tämä edellyttää, että kirkko tuottaa TyEL:iä vastaavia lähtötietoja.

Kirkon mahdollinen liittyminen vaikuttaisi usealla tavalla tasausjärjestelmään. Liittyminen edellyttäisi muun muassa tarkkaa työsuhdetietojen työntekijäkohtaista rekisteröintiä koko työhistoria mukaan lukien (Arek, eläkerekisteri ja laitoksen oma maksurekisteri). Tästä osin tulisi arvioida tarvittavien rekisterimuutosten kustannukset sekä ottaa huomioon eri vaihtoehdoissa kustannustehokkuus. Kirkko saataisi joutua vastaamaan näistä kustannuksista. Lisäksi liittyminen saattaisi monimutkaistaa vastuunjakoja sekä vaikuttaa vakuutusteknisiin eläkevastuihin. Erikseen tulisi määritellä myös muutosten vaikutukset yksityisen puolen eläkejärjestelmään ja maksukehitykseen sekä selvittää muut rahoituspuolelta kestävyyttä koskevat määreet, jotta päätöksien pohjana olisi käytettävissä oikeat ja ajantasaiset tiedot.

Lisäksi Kirkon keskusrahaston tulisi vastuunjako varten jaotella maksamansa eläkkeet nykykäytäntöä tarkemmin ja ilmoittaa ansainta- ja eläkerekisteriin vakuutettujen palkkasumma- ja eläkevastuutiedot. Muistion lopussa ja liitteessä 2 on yksityiskohtaisesti käsitelty, mitä tietoja kirkon osalta tarvitaan vastuunjako varten.

Lisäksi työryhmä toteaa, että uuden organisaation osalta tulisi selvittää vakavaraisuusvaatimukset ja valvonta huomioon ottaen kirkon julkisoikeudellinen asema. Vakavaraisuussäätelyn yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös tällä hetkellä vireillä olevan yksityisten alojen työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäätelyn uudistamista selvittävän laaja-alaisen työryhmän lopputulokset.

Työryhmän tarkoituksena oli, että työskentelyn aikana olisi saatu ennakkolaskelmia tasausjärjestelmään liittymisestä, mutta laskelmien saaminen työryhmän määräajan puitteissa osoittautui mahdottomaksi. Siten kirkon eläkejärjestelmään liittymisestä tulee mahdollisessa jatkotyöskentelyssä tehdä tarkat ennakkolaskelmat ja ennusteet.

Kirkon eläkejärjestelmään mahdollinen liittyminen yksityisen työeläkejärjestelmään tasausjärjestelmään tulisi toteuttaa siten, ettei kirkon työntekijöiden eläketurva heikke-

ne, mutta liittymisestä ei myöskään aiheudu yksityiselle työeläkejärjestelmälle lisäkustannuksia. Mikäli kirkko liittyisi tasausjärjestelmään jostain tietystä ajankohdasta eteenpäin, siten että kirkon eläke-etuudet olisivat pitkälti yhteneväiset muiden tasausjärjestelmässä olevien eläkejärjestelmien kanssa, tästä ei aiheutuisi tasausjärjestelmässä jo oleville lisäkustannuksia. Tällöin kirkon ns. vanhasta kannasta sekä muusta perusturvan ylittävistä osasta muodostuisi erillisesti tarkasteltava erä. Onkin otettava huomioon, että evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän mahdollinen liittäminen yksityisten alojen työeläkejärjestelmään saattaisi merkitä kirkolle huomattavaa lisäkustannustaakkaa näiden erien osalta. Kustannustaakkaa ei ole kyetty tässä vaiheessa määrittämään, koska se määrittyy tarkasti vasta lähentymisen kehyksestä mahdollisesti tarkemmin sovittaessa sekä kirkon ja yksityisten alojen eläkejärjestelmien rahoituksellisen tilanteen vertailujen mahdollistavien tarkempien matemaattisten selvitysten yhteydessä. Tavoitteena tulisi olla lähentymisen toteuttaminen mahdollisimman kustannusneutraalisti molempien järjestelmien kannalta.

Työryhmä katsoo, että pelkästään eläketurvan siirtymisestä aiheutuvien kustannusten selvittäminen ei riitä, vaan päätöksenteon pohjalla tulisi olla tieto myös muutoksista toimeenpanojärjestelmille aiheutuvista kustannuksista. Tämän hetkisen karkean arvion mukaan AREKin ja Kirkon keskusrahaston ylläpitämille tietojärjestelmille tehtävistä muutoksista syntyisi yhteensä noin 10 miljoonan euron kustannukset. Lisäksi kustannuksia syntyisi jokaisen eläkelaitoksen omiin tietojärjestelmiin tehtävien järjestelmämuutosten johdosta.

Edellä manittujen tietojen ja selvitysten pohjalta olisi vasta mahdollista neuvotella kirkon eläkejärjestelmän liittymisestä TyEL-järjestelmään. Mahdollisen sopimuksen jälkeen olisi vuorossa aloittaa kirkon eläkelainsäädäntöä koskevien lakimuutosten valmistelu, laatia rahoitusta ja eläkevastuiden kattamista koskevien teknisten säännösten laadinta.

SELVITETTÄVÄT ASIAT

Mahdollista jatkotyötä varten tarvittavat yksityiskohtaiset tiedot

Kirkon eläkejärjestelmän liittäminen osaksi yksityisen sektorin tasausjärjestelmää edellyttäisi kirkon keskusrahaston maksamien eläkkeiden jaottelua jäljempänä mainittuihin osiin vastuunjaon selvittelyä varten.

Vastuunjaossa kirkon eläkkeet otettaisiin huomioon vain siltä osin kuin ne vastaavat TyEL:n mukaista karttumaa. Näin ollen jokainen yksittäinen eläke tulisi jakaa TyEL:n mukaista karttumaa vastaavaan osaan (=eläkkeen vastuunjako-osa) ja sen ylittävään osaan(=KiEL-ylite). Kustannukset maksetuista KiEL-ylitteistä olisivat aina jatkossakin Kirkon keskusrahaston omalla vastuulla.

KiEL-eläkkeen vastuunjako-osa olisi laskennallinen suure, joka vastaisi kirkon palvelusajoilta karttunutta TyEL:n mukaista eläkettä. Kunkin eläkkeen vastuunjako-osa tulisi lisäksi jakaa eläkkeen rahastoituun osaan ja yhteisesti kustannettavaan osaan. Ennakkorahastointia vastaava eläkkeen rahastoitu osa määräytyy voimassa olevien vastuunjakoperiaatteiden mukaisesti ja on rahastoinnin tehneen eläkelaitoksen vastuulla. Kulut yhteisesti kustannettavista eläkeosista jaetaan vastuunjaossa tasausjärjestelmään kuuluvien eläkelaitosten kesken.

Vastuunjaon selvittely tehdään Eläketurvakeskuksessa vuosittain ja sitä varten eläkelaitokset ilmoittavat tiedot kalenterivuoden aikana maksamistaan eläkkeistä jaoteltuna vastuunjaon tarvitsemiin osiin.

Yhteisesti kustannettava eläkemeno jaetaan vastuunjakojärjestelmään kuuluvien eläkelaitosten kesken pääperiaatteessa eläkelaitosten vakuutettujen palkkasumman suhteessa, joten tasausjärjestelmään kuuluessaan Kirkon keskusrahaston tulisi ilmoittaa kultakin vuodelta myös palkkasumatiedot Eläketurvakeskukselle. Eläketurvakeskukselle ilmoitetaan vuosittain myös eläkevastuiden määrät.

Kirkon palvelusuhteista karttuneet ansaitut eläkkeet sekä laskennalliset vastuunjako-osat tulisi tallentaa työeläkejärjestelmän ansaintarekisteriin, jotta ne olisivat kaikkien eläkettä myöntävien eläkelaitosten saatavilla. Eläketurvakeskuksen eläkerekisteriin ilmoitetaan myönnettävien eläkkeiden rahastoidut osat vastuulaitoksittain.

Kuuluessaan tasausjärjestelmään Kirkon keskusrahaston tulisi vastuunjako varten jaotella maksamansa eläkkeet nykykäytäntöä tarkemmin alla luetelluilta osin ja ilmoittaa lisäksi vakuutettujen palkkasumma- ja eläkevastuutiedot.

- A. Maksetun eläkkeen (kaikki eläkelajit) KiEL-vastuunjako-osa, joka saadaan laskemalla eläkkeen määrä, ikään kuin eläke KiEL-suhteiden ajalta olisi karttunut TEL/TyEL:iä vastaavasti.
 - vastuunjaon selvittelyä varten kunkin vuoden aikana maksetuille eläkkeille
- B. Vanhuus eläkkeen KiEL-vastuunjako-osaan sisältyvä eläkkeen rahastoitu osa, joka saadaan ottamalla tietty prosenttiosuus vakuutetun kaikista eläkkeeseen oikeuttavista työansioista.
 - vastuunjaon selvittelyä varten kunkin vuoden aikana maksetuille eläkkeille
 - eläkevastuunlaskentaa varten kirkon palveluksessa oleville, palveluksessa joskus olleille ja kirkon palveluksesta eläkkeellä oleville (per 31.12.v)
- C. Työkyvyttömyyseläkkeen/kuntoutusrahan KiEL-vastuunjako-osaan sisältyvä eläkkeen rahastoitu osa, joka on pääsääntöisesti eläketapahtumavuoden tasoisen eläkkeen vastuunjako-osan määrä.
 - vastuunjaon selvittelyä varten kunkin vuoden aikana maksetuille eläkkeille
 - eläkevastuunlaskentaa varten pääsääntöisesti kirkon palveluksesta eläkkeellä oleville (per 31.12.v)

Olemassa olevien rekisteritietojen pohjalta ei kaikkia edellä lueteltuja uusia tietoja voida tarkalla tasolla laskea. Näin ollen joidenkin tietojen osalta voitaisiin käyttää esimerkiksi alla esitetyllä tavalla arvioituja tietoja.

- A. Vuoden 1994 jälkeen myönnettyjen eläkkeiden osalta on saatavissa työsuhteajat sekä eläkepalkat, jolloin näille voitaisiin laskea tarvittava KiEL-vastuunjako-osa 1,5 prosentin karttumalla. Vuonna 1994 ja sitä aikaisem-

min myönnettyille eläkkeille voitaisiin KiEL-vastuunjako-osa arvioida esim. prosenttisuhteella: $1.5/2.0 \times$ maksettava KiEL-eläke.

- B. Vanhuuseläkkeen rahastoituja osia ei pystytä täydellisten ansiotietojen puuttuessa laskemaan tarkasti. Rahastoitu osa kirkon palveluksessa oleville, palveluksessa joskus olleille ja kirkon palveluksesta eläkkeellä oleville voitaisiin arvioida esim. seuraavasti:
Lasketaan TyEL:n osalta ikäluokittain ja sukupuolittain keskimääräinen rahastoitu osa prosenttia TyEL:n mukaisesta vanhuuseläkkeestä. Luodaan vastaaville sukupuoli- ja ikäluokille kirkon palveluksessa oleville, palveluksessa joskus olleille ja kirkon palveluksesta eläkkeellä oleville vanhuuseläkkeen rahastoidut osat, jotka ovat em. keskimääräisen TyEL-prosentin osoittama osuus henkilön KiEL-eläkkeestä.
- C. Työkyvyttömyyseläkkeen/Kuntoutusrahan rahastoidut osat saadaan näille eläkkeille muodostettujen KiEL-vastuunjako-osien perusteella.

Lisäksi työryhmä on koonnut yksityiskohtaista tietoa vastuunjaon laskennassa huomioon otettavista seikoista. Tiedot ovat muistion liitteenä (liite 2).

LIITE 1

Valtiokonttorin eläkemeno ennuste vuoteen 2075

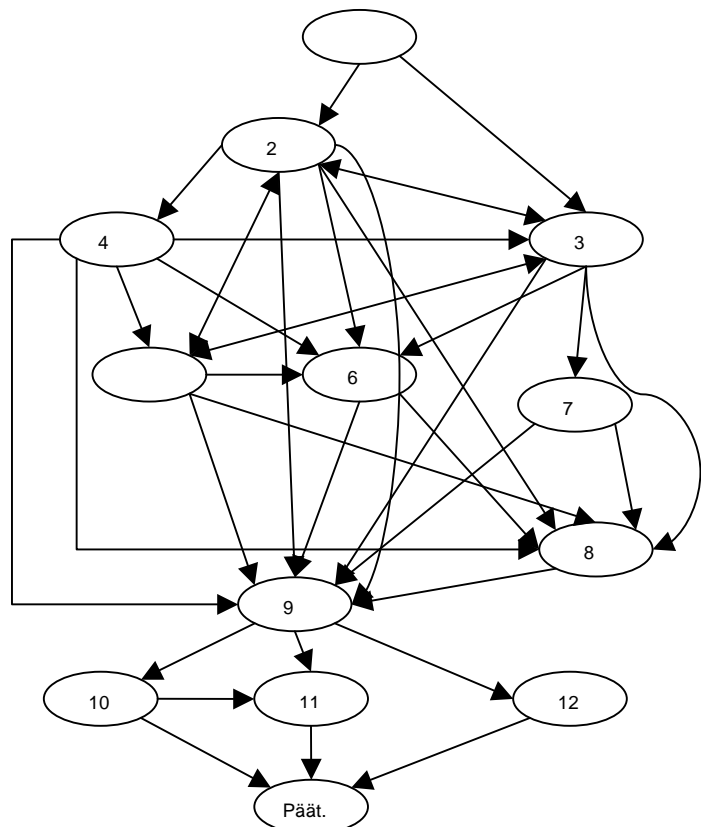
Valtiokonttorin vakuutustoimialalla on tehty ennusten eläkemenosta kirkon eläkelain piirissä vuoteen 2075 saakka (Eläkemeno kirkon eläkelain piirissä, Ennuste vuoteen 2075, Valtiokonttori, Vakuutus, Aktuaaritoimi, Risto Kauppinen, 2007). Raportissa esitetään laskelmat Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (KiEL) eläkemenon kehityksestä vuoteen 2075. Ennuste perustuu vuoden 2004 lopun tilanteeseen.

Eläkemeno on ennustettu Valtiokonttorin pitkän tähtäimen eläkemenomallilla (VaEL-malli). Malli on deterministinen keskiarvotekniikkaan perustuva tilamalli, jossa on seuraavat varsinaiset tilat:

1. Väestö
2. Aktiivi
3. Eronnut (Vapaakirjalainen)
4. Osa-aikaeläke
5. Kuntoutustuki
6. Työkyvyttömyyseläke
7. Työttömyyseläke
8. Vanhuuseläke
9. Kuollut

ja lisäksi seuraavat perhe-eläketilat:

10. Eläkesoittamaton lesken eläke
11. Eläkesovitettu lesken eläke
12. Lapsen eläke

Mallin perusyksikkönä toimii *kohortti*, eli samana vuonna syntyneet ja samaa sukupuolta olevat henkilöt. Eräs esimerkki kohortista on 1960 syntyneet naiset. Kuhunkin kohorttiin kuuluvat vakuutetut on edelleen jaettu eri tiloihin, ja kullekin kohortti/tila yhdistelmälle pidetään kirjaa mallintamisen kannalta tärkeistä suureista kuten ansioista, karttuneesta eläkkeestä ja maksussa olevista eläkkeistä.

Mallin lähtötiedot on saatu kirkon keskusrahaston palvelusuhde- ja eläkeläisrekistereistä. Varsinaisten tilojen (1-8) väliset siirtymätodennäköisyydet perustuvat valtion eläkelain (VaEL) piirissä havaittuihin siirtymäfrekvensseihin. Perhe-eläkkeisiin liittyvät

siirtymätodennäköisyydet on kuitenkin otettu työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen perusteista, sillä VaEL-aineisto on liian suppea näiden siirtymätodennäköisyyksien luotettavaan arviointiin. Mallissa käytetty väestöennuste on Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin suunnitelmallisissa käytetty väestöennuste, joka laajentaa Tilastokeskuksen väestöennustetta vuoteen 2075 asti. Mallissa käytetyt kuolleisuudet ovat peräisin Tilastokeskuksen väestöennusteesta ja kuolleisuuden kehitys seuraa Tilastokeskuksen ja Eläketurvakeskuksen väestöennusteissaan käyttämiä oletuksia.

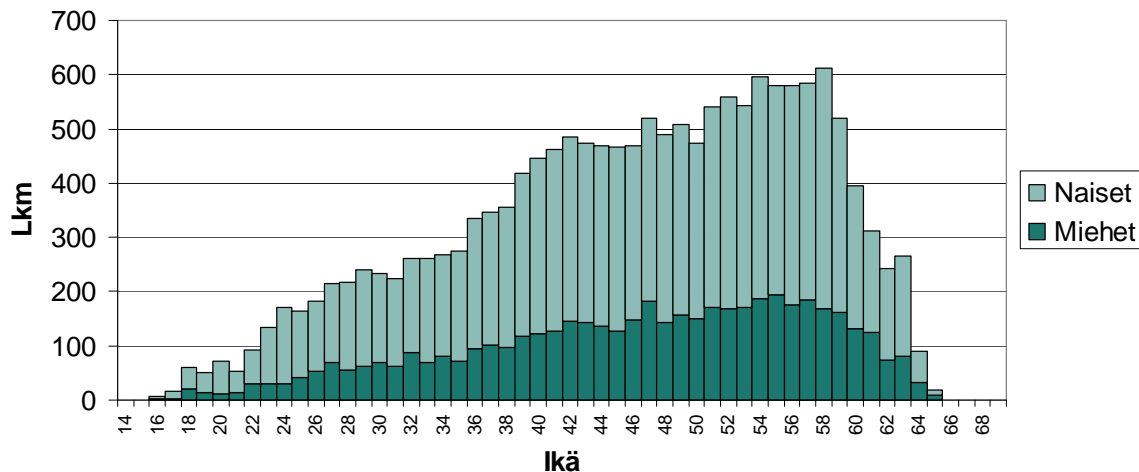
Lähtötiedot ja skenaarioiden yhteiset laskentaoletukset

Laskennan lähtöhetki on 31.12.2004. Palveluksessa olevia ja eronneita koskevat lähtöhetken tiedot on TietoEnator muodostanut Kirkon keskusrahaston palvelussuhde- rekisteristä, ja eläkkeitä koskevat tiedot on WM-data muodostanut KiEL-eläkerekisteristä.

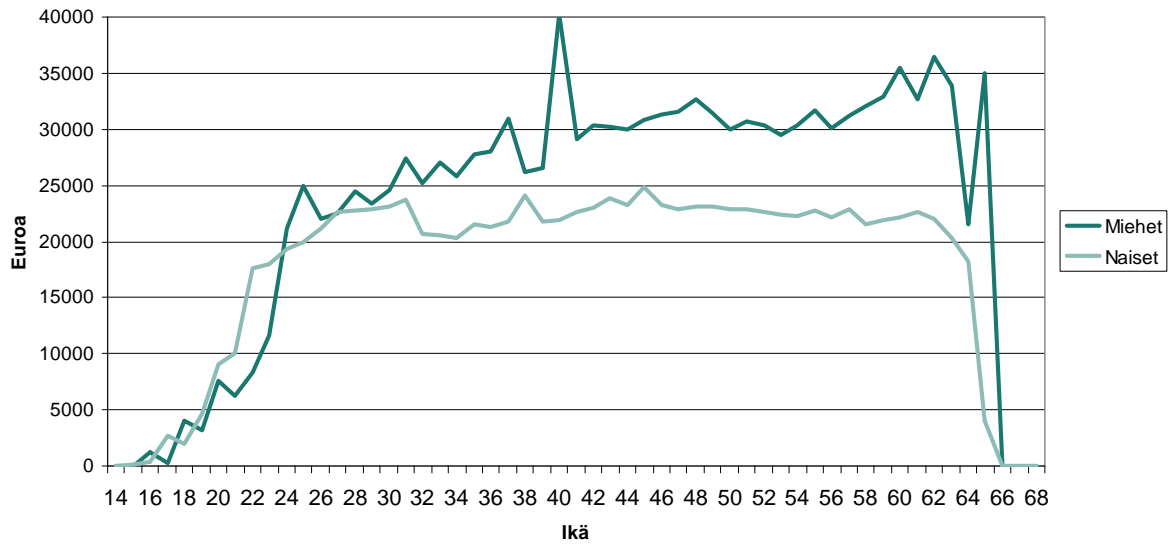
Palveluksessa olevat

Lähtöhetkellä jatkuvassa palvelussuhteessa olevia (aktiivit ja osa-aikaeläkeläiset, tilat 2 ja 4) oli yhteensä 16 358, joista noin 30 % oli miehiä. Palveluksessa olevista 415 oli osa-aikaeläkkeellä. Keskimääräinen vuosiansio oli n. 24 100 euroa, naisten keskimääräinen vuosiansio oli n. 21 900 euroa ja miesten n. 29 300 euroa. Naisten ansiot olivat siis noin 75 % miesten ansioista.

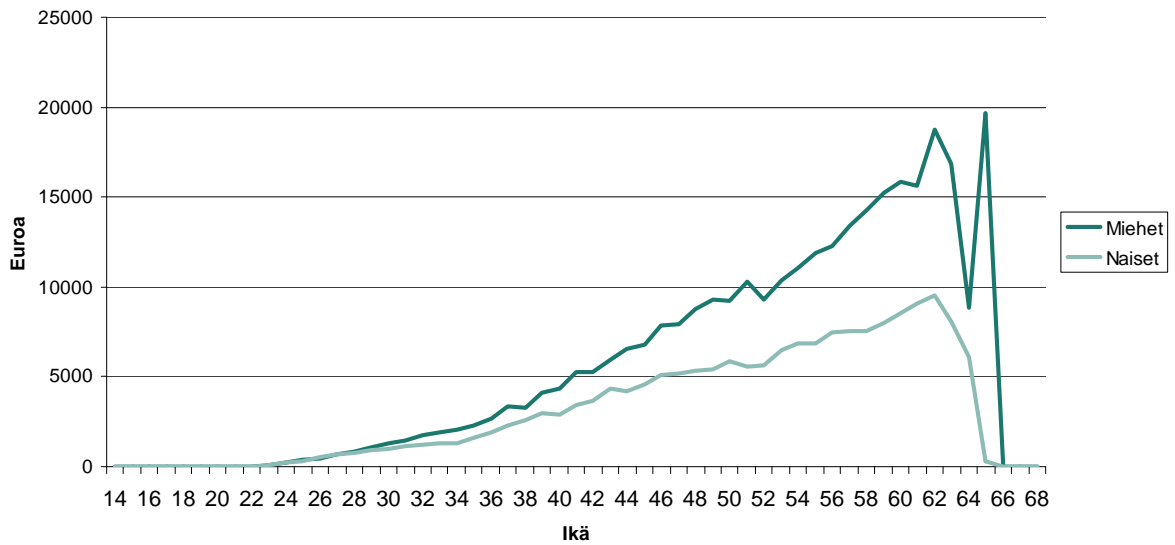
Aktiivit ja osa-aikaeläkeläiset 31.12.2004

Aktiivien (tila 2) keskiansiot alussa ikävuosittain ja sukupuolittain

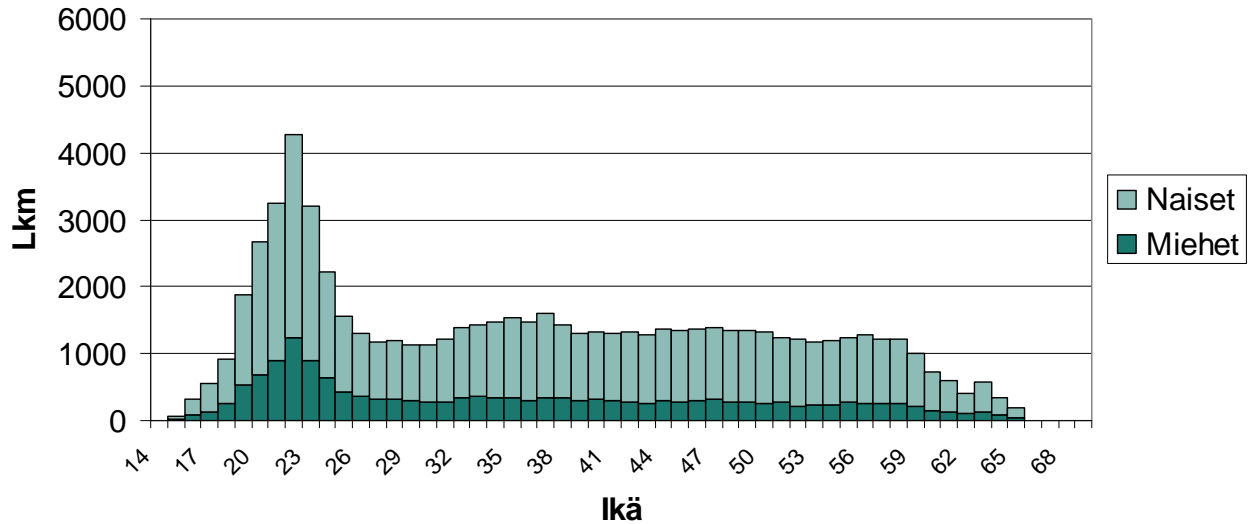
Aktiivien (tila 2) karttuneet eläkkeet 31.12.2004

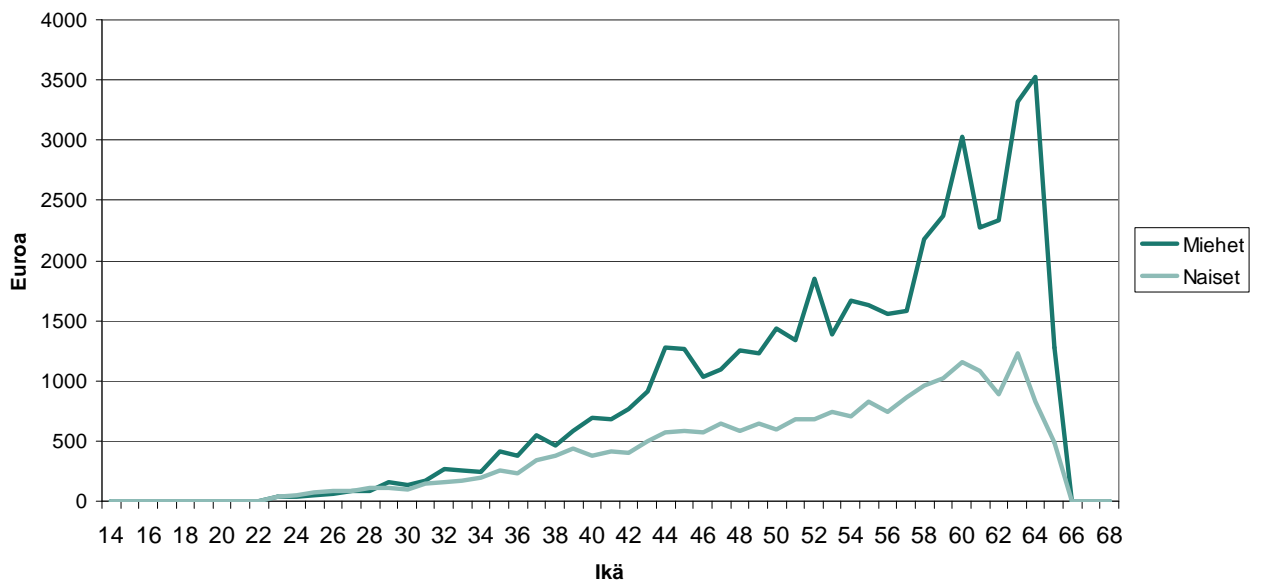
Eronneet

Palveluksesta eronneita vakuutettuja joilla ei ole maksussa olevia eläkkeitä oli lähtöhetkellä 68 044, joista noin 24 % oli miehiä.

Palveluksesta eronneet 31.12.2004

Eronneiden karttuneet eläkkeet 31.12.2004

Työkyvyttömyyseläkkeen saajat

Työkyvyttömyyseläkkeillä olevia (ml. kuntoutustuki, varsinainen työkyvyttömyyseläke ja yksilöllinen varhaiseläke, tilat 5 ja 6) oli lähtöhetkellä 2 303. Heidän keskimääräinen työkyvyttömyyseläkkeensä oli suuruudeltaan n. 3 580 euroa vuodessa.

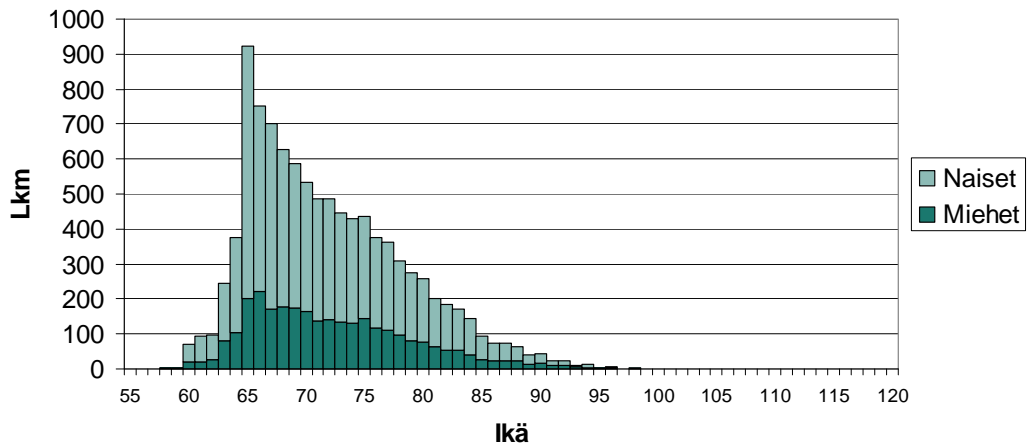
Työttömyyseläkkeen saajat

Työttömyyseläkkeellä (tila 7) olevia oli lähtöhetkellä 684 henkilöä. Keskimääräinen työttömyyseläkkeen suuruus oli n. 1 810 euroa vuodessa.

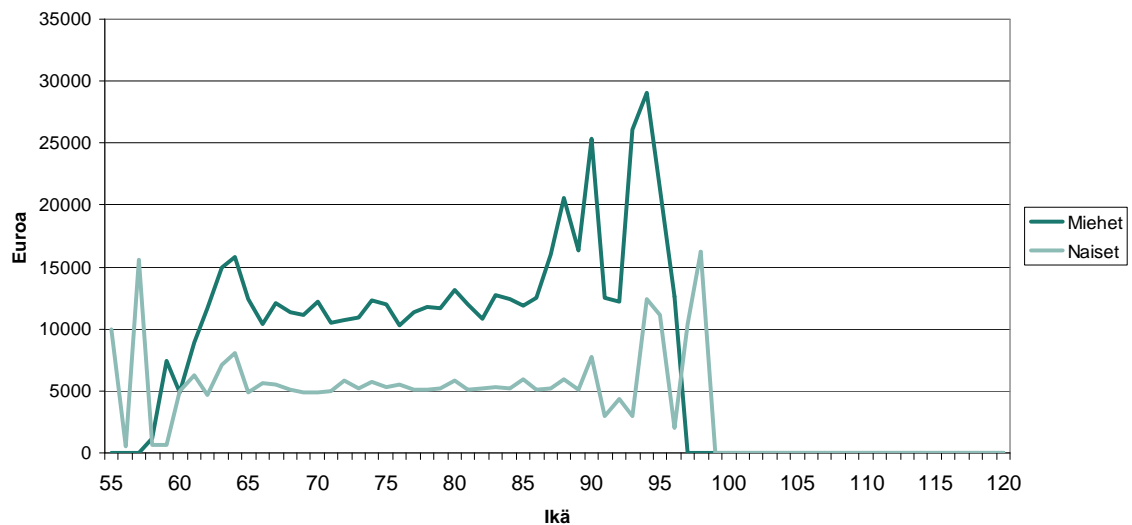
Vanhuuseläkkeen saajat

Vanhuuseläkkeellä (tila 8) oli lähtöhetkellä 10 062 henkilöä, joista n. 29 % oli miehiä. Keskimääräinen vuotuinen vanhuuseläke oli noin 7 320 euroa (naisilla n. 5 420 euroa ja miehillä n. 11 980 euroa).

Vanhuuseläkeläiset 31.12.2004

Maksussa olevat vanhuuseläkkeet 31.12.2004

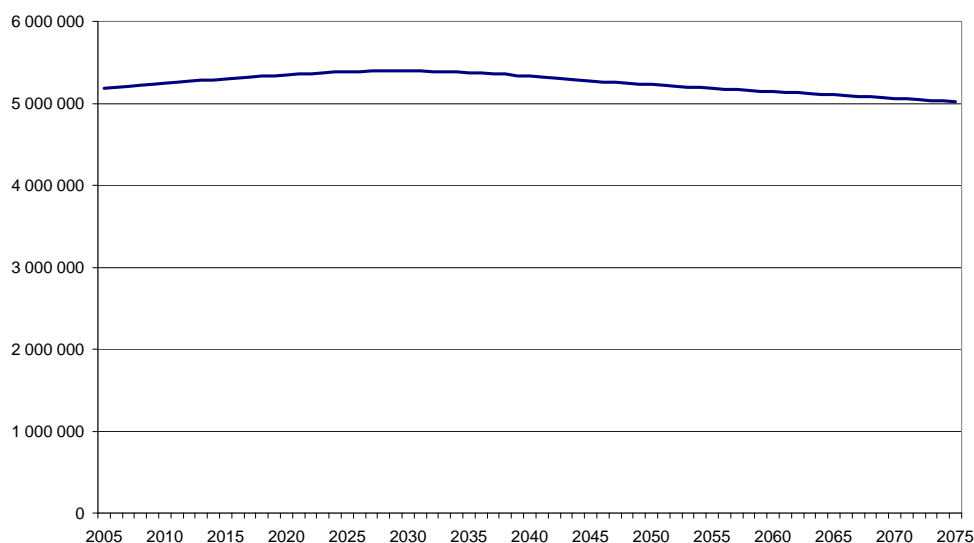
Perhe-eläkkeen saajat

Perhe-eläkkeellä (lapsen eläke ja lesken eläke, tilat 10, 11 ja 12) oli lähtöhetkellä 1761 henkilöä. Vuotuinen keskieläke oli n. 5480 euroa.

Laskentaoletukset

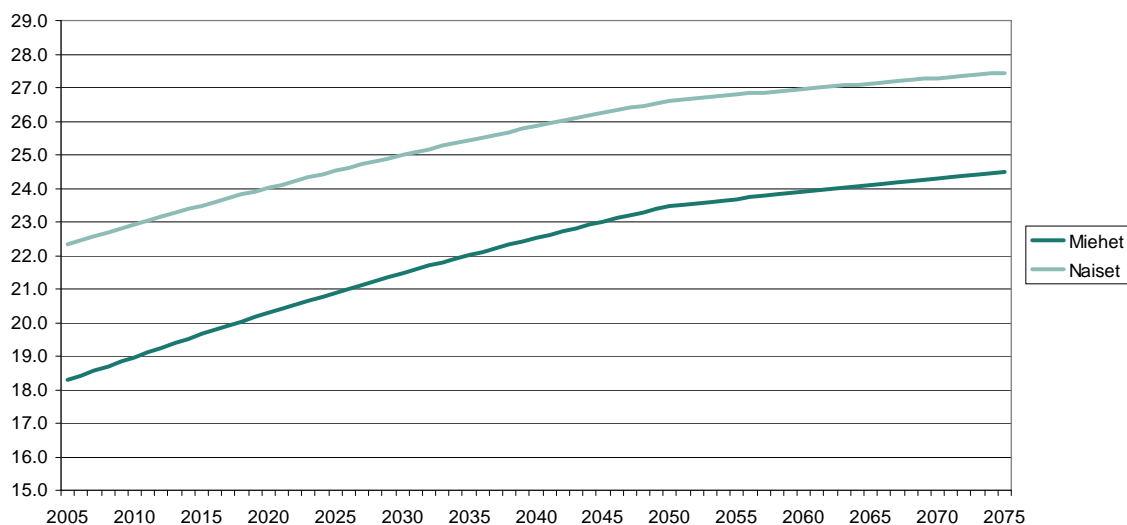
Laskennan taustalla käytetään Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin suunnittelumallissaan PTS04 (Biström, Klaavo, Risku ja Sihvonen: Eläkemenot, -maksut ja –rahasotot vuoteen 2075. Eläketurvakeskuksen raportteja 36.) käyttämää väestöennustetta, joka pohjaa Tilastokeskuksen syksyllä 2004 julkaisemaan väestöennusteeseen.

Suomen väkiluku 2005-2075

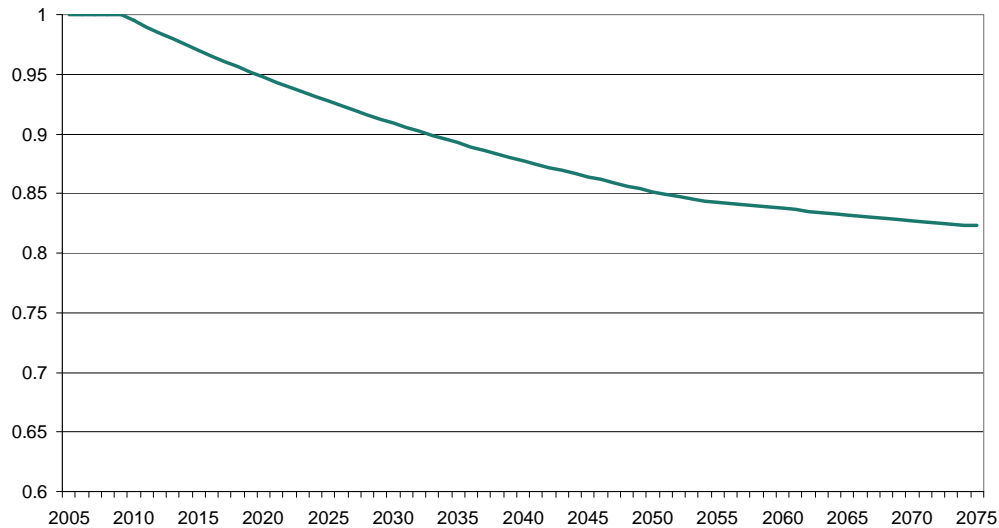
Laskennassa käytettävät kuolleisuusoletukset ovat Tilastokeskuksen ja Eläketurvakeskuksen väestöennusteissaan käyttämiä. Kuolleisuuden muutoksen odotetaan nostavan 62 vuotta täyttäneiden elinajan odotetta yli 6 vuotta vuoteen 2075 mennessä.

62-vuotiaitten odotettavissa oleva elinikä 2005-2075

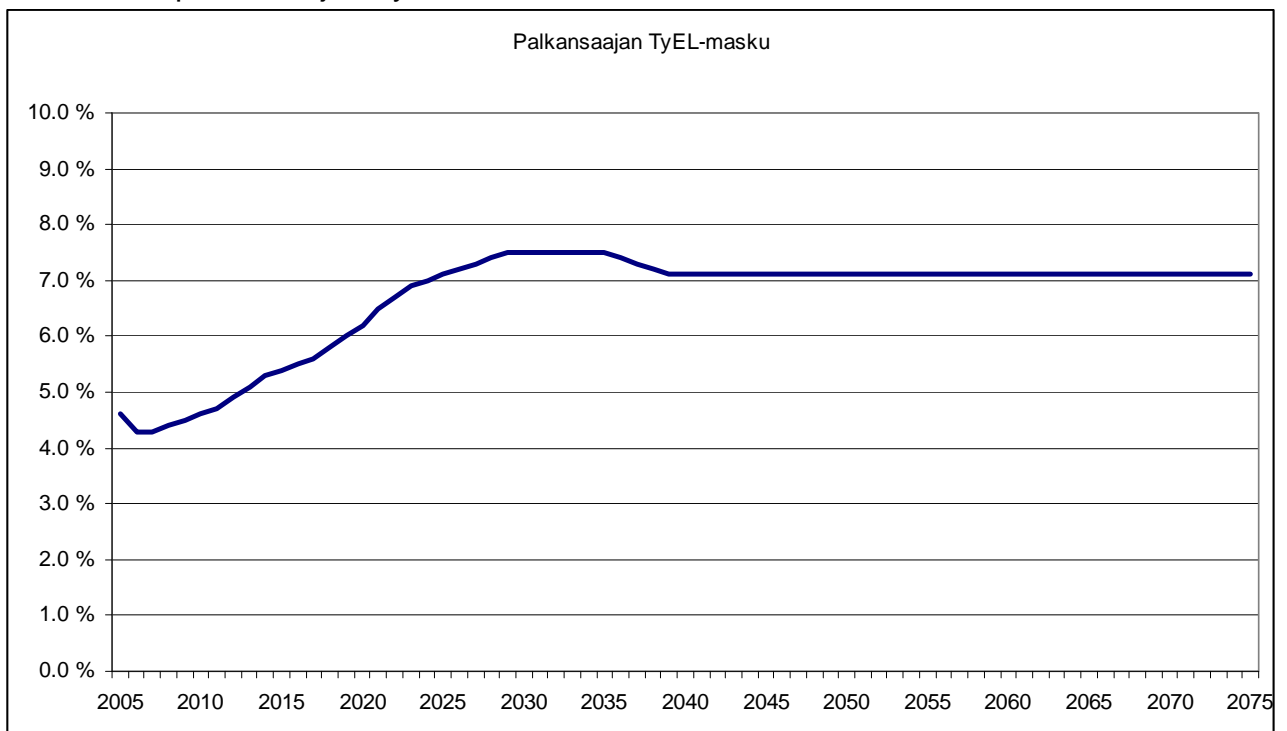
Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaisesti vuodesta 2010 alkaen havaittua odotettavissa olevan elinajan pitenemistä kompensoidaan kertomalla alkavien vanhuuseläkkeiden suuruus elinaikakertoimella. Käytetyistä kuolevuuden muutosoletuksista seuraa, että elinaikakerroin laskee arvoon 0,82 vuoteen 2075 mennessä:

Elinaikakerroin 2005-2075

Elinaikakertoimen eläkkeitä leikkaavan vaikutuksen ja kasvavan odotettavissa olevan elinajan oletetaan heijastuvan myös eläkkeellesiirtymisikään. Eläkkeellesiirtymisiän odotteen oletetaan nousevan kolmella vuodella vuoteen 2075 mennessä.

Koska KiEL-vakuutetun palkansaajan eläkemaksu on sama kuin palkansaajan TyEL-maksu käytetään mallissa pitkällä aikavälillä edellä mainitussa Eläketurvakeskuksen PTS04 ennusteessa laskettua maksun kehitystä. Vuosien 2005–2007 maksu on jo tiedossa (2005: 4,6 %, 2006-2007 4,3 %). Oheisessa kuviossa näkyy odotettu alle 53-vuotiaan palkansaajan TyEL-maksun suuruus.

Vuosille 2006–2007 käytetyt kuluttajahintaindeksin arvot ovat 2006: 108,00 ja 2007: 109,95, jonka jälkeen inflaation oletetaan olevan 2 % vuodessa. Ansiotason reaalkasvun oletetaan olevan 1,2 % vuonna 2006 ja 1,0 % vuonna 2007, jonka jälkeen reaalkasvun oletetaan olevan 1,75 % vuodessa.

Lisäksi mallissa otetaan huomioon palkattomista jaksoista karttuva eläke. Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan ja rinnasteisten koulutuspäivärahojen sekä vuorotelluvapaan osalta tarvittavat tiedot on saatu Eläketurvakeskuksesta. Äitiys, isyys ja vanhempainpäivärahojen ja sairaspäivärahojen osalta tiedot perustuvat Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutus- ja perhe-etuus tilastoihin. Työttömyysasteen oletetaan alenevan tasaisesti, ollen vuonna 2005 8,4 % ja 2075 7,0 %. Koska erillislain mukaan (opiskeluajalta ja lasten kotihoidosta) karttuvan eläkkeen kustantaa valtio ei sitä ole pyritty mallintamaan.

Vuonna 2007 oletetaan aikaisemmin LEL- ja TaEL-vakuutettujen kirkon työntekijöiden siirtyvän KiEL-vakuutuksen pariin. Arvio siirron vaikutuksesta palkkasummaan perustuu Kirkon eläkerahaston toimittamiin tietoihin vuoden 2005 LEL- (n. 2,85 milj. euroa) ja TaEL-maksuista (n. 630 000 euroa).

Malli kalibroi ansioita ja maksussa olevia eläkkeitä koskevat lähtötiedot niin, että ensimmäisen ennustevuoden (2005) osalta tulokset vastaavat toteutuneita. Kirkon eläkerahasto on toimittanut tiedot vuoden 2005 toteumasta:

KiEL-palkkasumma:	n. 389 miljoonaa euroa
KiEL-eläkemeno:	n. 101 miljoonaa euroa

SKENAARIOIDEN MÄÄRITTELY

Raporttia varten on laskettu ennuste viidessä eri skenaariossa (vaihtoehdossa). Skenaariot poikkeavat toisistaan oletetussa palveluksessa olevien lukumäärän kehityksessä. Skenaariot on järjestetty luvuilla 1-5, oletetun palveluksessa olevien määrän laskiessa tässä järjestyksessä. Skenaarioissa 1-3 on työntekijämäärä sidottu sekä Suomen Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumisprosenttiin että Suomen väkilukuun. Skenaariossa 1 oletetaan KiEL-työntekijöiden määrän pysyvän nykytasolla suhteessa väkilukuun, ja tämä skenaario onkin raportin perusskenaario. Skenaarioissa 2, 3 ja 4 oletetaan kirkkoon kuulumisprosentin laskevan. Skenaariota 4 lukuun ottamatta kaikissa skenaarioissa oletetaan työntekijämäärän pysyvän ennallaan vuoden 2006 loppuun asti. Skenaariossa 4 seurataan Kirkon keskusrahaston toimittama vaihtoehto, jossa palveluksessa olevien määrä alkaa laskea jo vuodesta 2006 alkaen.

Skenaario 1: ”Perusskenaario”

Perusskenaariossa oletetaan kirkkoon kuulumisprosentin säilyvän ennallaan. Työvoiman määrä seuraa siis vain Suomen väkiluvussa tapahtuvia muutoksia. Työntekijämäärä vuonna 2075 on 97 % lähtötilanteen määrästä.

Skenaario 2: ”Lievästi laskeva”

Skenaariossa 2 oletetaan kirkkoon kuulumisprosentin pienenevän 0,3 % vuodessa. Työntekijämäärä vuonna 2075 on 79 % lähtötilanteen määrästä.

Skenaario 3: ”Laskeva”

Skenaario 3 on laskevan työvoiman vaihtoehto: kirkkoon kuulumisprosentin oletetaan pienenevän 0,5 % vuodessa. Työntekijämäärä vuonna 2075 on 69 % lähtötilanteen määrästä.

Skenaario 4: ”Nopea sopeutuminen”

Tässä skenaariossa työvoiman odotetaan laskevan voimakkaasti vuosina 2006–2035 ja samalla kirkkoon kuulumisprosentin laskevan 0,3 % vuodessa. Vuosina 2036–2075 työvoiman määrän oletetaan seuraavan tätä kirkkoon kuulumisprosentin muutosta, kuten skenaariossa 2. Työntekijämäärä vuonna 2075 on 47 % lähtötilanteen määrästä.

Skenaario 5: ”Alasajo”

Tämä skenaario edustaa teoreettista ääriesimerkkiä: uusia työntekijöitä ei oleteta palkattavan enää vuoden 2006 jälkeen. Tällöin työntekijämäärä putoaa nopeasti, puolittuen ennen vuotta 2014. Vuonna 2040 on jäljellä enää alle 100 työntekijää, ja viimeinenkin työntekijä on poistunut ennen vuotta 2050.

LIITE 2

VASTUUNJAON LASKENNASSA HUOMIOON OTETTAVIA SEIKKOJA**Ohjeet tarkan vastuunjako-osan ja vanhuuseläkkeen rahastoidun osan muodostamiseksi**

Laskennasta karsitaan pois ne työsuhteet, jotka eivät täytä TEL/TyEL:n piiriin kuulumisen ehtoja eli karsitaan seuraavat työsuhteet:

- ennen 1965 päättynyt työsuhde jatkui alle 6 kk eikä ollut päätoiminen
- vuonna 1965 päättynyt työsuhde jatkui alle 6 kk ja palkka alle 30,28€/kk (indeksivuosi 1966)
- jälkeen 1965 ja ennen 1.7.1971 päättynyt työsuhde jatkui alle 4 kk ja palkka alle 30,28 €/kk (indeksivuosi 1966)
- jälkeen 1.7.1971 ja ennen 1973 päättynyt työsuhde jatkui alle 1 kk ja palkka alle 30,28 €/kk (indeksivuosi 1966)
- jälkeen 1.1.1973 ja ennen 2007 päättynyt työsuhde jatkui alle 1 kk ja palkka alle 15,14 €/kk (indeksivuosi 1966)
- 1.1.2005 alkaen kuukausiansio alittaa 229,34 €/kk (indeksivuosi 2004)
- 1.1.2007 alkaen kuukausiansio alittaa 41,89 € (indeksivuosi 2004)

Kiel-vastuunjako-osan laskenta

KiEL-vastuunjako-osa saadaan laskemalla KiEL-suhteista eläke TEL/TyEL:n säännöillä. KiEL-vastuunjako-osan laskennassa otettaisiin huomioon TEL/TyEL:n eläkepalkan laskentatavat ja karttumaprosentit eri ajanjaksoina seuraavasti:

Eläkepalkka:

jos työsuhde on päättynyt ennen 1.1.1967

Työsuhteen päättymisvuoden ja sitä edeltävän vuoden ansiot lasketaan yhteen indeksoimatta ja jaetaan tuohon aikaan sisältyvien työssäolopäivien lukumäärällä ja osamäärä kerrotaan 25 :llä

jos työsuhde on päättynyt vuonna 1967

Työsuhteen kolmen viimeisen kalenterivuoden osalta lasketaan kunkin vuoden kuukausiansiot siten, että vuosiansio jaetaan kyseisen vuoden työsuhdeajalla ja osamäärä kerrotaan 30:llä. Saadut kuukausiansiot korotetaan työsuhteen päättymisvuoden indeksiin ja valitaan niistä kaksi parasta. Eläkepalkka on kahden vuoden perusteella laskettu keskimääräinen kuukausiansio.

jos työsuhde on päätynyt 1.1.1968 – 31.12.1978

Valitaan neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, jolloin työsuhde on jatkunut, ne kaksi kalenterivuotta, joiden indeksillä tarkistettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohti on suurin. Eläkepalkka on näiden kahden vuoden aikana saatujen ansioiden keskimäärä kuukautta kohti.

jos työsuhde on päätynyt vuonna 1979

Eläkepalkka lasketaan kuten edellisessä kohdassa, mutta valitaan kaksi ansioiltaan keskimmäistä vuotta

jos työsuhde on päätynyt 1.1.1980- 31.12.1995

Kuten edellisessä kohdassa, mutta ansioita 63-vuoden iän täyttämivuoden jälkeen ei oteta huomioon.

jos työsuhde on päätynyt 1.1.1996-31.12.2004

Eläkepalkka lasketaan enintään työsuhteen 10 viimeisen eläketapahtumavuotta tai työsuhteen päättymivuotta edeltäneen kalenterivuoden indeksitarkistettujen ansioiden perusteella

jos työsuhde on päätynyt 1.1.2005 alkaen

Eläke määräytyy prosentteina ansioista.

Tulevan ajan eläkepalkka on 31.12.2005 saakka sama kuin viimeisen työsuhteen eläkepalkka. 1.1.2006 alkaen tulevan ajan ansio lasketaan työkyvyttömyyttä edeltävän 5 kalenterivuoden keskimääräisistä ansioista.

Karttumisprosentti

Ennen 1.7.1962:

- lästä 23 alkaen 1 % (työsuhdeaika puolitetään)

1.7.1962 alkaen:

- lästä 23 alkaen 1,5 %
- tuleva aika karttuu 1,5 %

1.1.1994 alkaen:

- ikävälillä 23-59 1,5 %
- 2,5 % työstä sen vuoden alusta kun täyttää 60 vuotta (aikaisintaan 1.1.1994 alusta)
- tuleva aika karttuu 1,5 %

1.1.1996 alkaen:

- ikävälillä 23-59 1,5 %
- 2,5 % työstä sen vuoden alusta kun täyttää 60 vuotta (aikaisintaan 1.1.1994 alusta)
- tulevan ajan karttuma ikävälillä - 49 1,5%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 50 - 59 1,2%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 60 – 64 0,8%

1.1.2005 alkaen:

- ikävälillä 18-52 1,5%
- ikävälillä 53-62 1,9%
- ikävälillä 63-68 4,5%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 18 - 50 1,5%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 50 - 60 1,2%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 60 - 65 0,8%

1.1.2006 alkaen:

- ikävälillä 18-52 1,5%
- ikävälillä 53-62 1,9%
- ikävälillä 63-68 4,5%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 18 - 49 1,5%
- tulevan ajan karttuma ikävälillä 50 - 63 1,3%

Vanhuuseläkkeen rahastoidun osan laskenta

TyEL:n mukainen vanhuuseläkkeen rahastoitu osa esim. per 31.12.2007 saadaan vakuutetun työansioista seuraavina prosenttiosuuksina:

- ansiot ennen 30.6.1962 0,5 %, (työsuhde päättynyt 8.7.1961 tai sen jälkeen)
- ansiot aikana 1.7.1962–31.12.1976 1,0 %
- ansiot aikana 1.1.1977–31.12.1996 1,5 %
- ansiot jälkeen 1.1.1997- 0,5 %

Em. tavalla laskettuun rahastoituun osaan tehdään ns. tasokorotuksia seuraavasti:

- 31.12.1990 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,012 niiden henkilöiden osalta, jotka olivat tuona ajankohtana täyttäneet 45 vuotta eivätkä olleet vanhuuseläkkeellä eivätkä varhennetulla vanhuuseläkkeellä
- 31.12.1993 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 0,007 niiden henkilöiden osalta, jotka olivat tuona ajankohtana täyttäneet 23 vuotta eivätkä olleet vanhuuseläkkeellä eivätkä varhennetulla vanhuuseläkkeellä
- 31.12.2000 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0296 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2001 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0327 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2002 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0264 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2003 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0182 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta

- 31.12.2004 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0202 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2005 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0260 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2006 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0396 tuona ajankohtana elossa olevien henkilöiden osalta
- 31.12.2007 korotetaan ennen tuota ajankohtaa karttunutta rahastoitua osaa kertoimella 1,0856 tuona ajankohtana elossa olevien, yli 54-vuotiaiden henkilöiden osalta

Rahastokoron alennuksesta johtuen muutetaan (pienennetään) 1.1.1997 tuohon ajankohtaan mennessä karttuneita rahastoituja osia kertoimilla, jotka riippuvat sukupuolesta, iästä hetkellä 1.1.1997 sekä siitä, oliko henkilö tuolloin jo vanhuuseläkkeellä vai ei.

- 2009:
- 1 Sikiön poikkeavuuksien seulonta. Seulonta-asetuksen täytäntöönpanoa tukevan asiantuntijaryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2754-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2755-1 (PDF)
 - 2 Selvitys EVO-pisteitä tuottaneista terveystieteellisistä julkaisuista vuosilta 2003-2005. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2756-8 (PDF)
 - 3 Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma. Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi.
ISBN 978-952-00-2767-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2768-1 (PDF)
 - 4 Raskaan olevien päihdeongelmaisten naisten hoidon varmistaminen -työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2769-8 (PDF)
 - 5 Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet 2009.
ISBN 978-952-00-2770-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2771-1 (PDF)
 - 6 Enhetliga grunder för icke-brådskande vård 2009.
ISBN 978-952-00-2772-8 (inh.)
ISBN 978-952-00-2773-5 (PDF)
 - 7 Skenaarioita sosiaalimenoista. Terveystieteellisten vaikutukset ja analyysimallin esittely.
ISBN 978-952-00-2774-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2775-9 (PDF)
 - 8 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 2009. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2776-6 (PDF)
 - 9 Salme Kallinen-Kräkin . Kaste-ohjelman valtakunnallinen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2008-2011. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2777-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2778-0 (PDF)
 - 10 Sosiaaliturvan uudistamiskomitean (SATA) ehdotus sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen keskeisistä linjauksista. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2779-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2780-3 (PDF)
 - 11 Katja Uosukainen, Hanna-Leena Autio, Minna Leinonen. Tasa-arvosuunnitelmat ja palkkakartoitukset Suomessa 2008. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2781-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2782-7 (PDF)
 - 12 Mikko Wennberg, Olli Oosi, Kaisa Alavuotunki, Sirpa Juutinen, Henrik Pekkala. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointi. Loppuraportti: Tulosten ja vaikutusten arviointi.
ISBN 978-952-00-2793-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2794-0 (PDF)

- 13 Selvitys ensihoidon ja sairaankuljetuksen kehittämisestä. Sairaan­kuljetuksen ja ensihoidon kehittämisen ohjausryhmän loppuraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2795-7 (PDF)
- 14 Tuottava, tuloksellinen ja laadukas työsuojeluvalvonta 2015. Työsuojeluhallinnon resurssityöryhmän raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2796-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2797-1 (PDF)
- 15 Tupakkapoliittisia lakimuutoksia ja toimia valmistele­van työryhmän loppu- ja väliraportit. Ehdotukset tupakkalain ja tupakkaverolain muutoksiksi.
ISBN 978-952-00-2806-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2807-7 (PDF)
- 16 Sanna Parrila. Perhepäivähoitohenkilöstön osaamisen kehittäminen. PERHOKE-hankkeen loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2808-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2809-1 (PDF)
- 17 Vaihtoehtohoitojen sääntelytarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2810-7 (PDF)
- 18 Kosteusvauriot työpaikoilla. Kosteusvauriotyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2811-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2812-1 (PDF)
- 19 Hannu Jokiluoma, Hannele Jurvelius. Työsuojelupiirien tuottavuusryhmän loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2813-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2814-5 (PDF)
- 20 Plan för mentalvårds- och missbruksarbete. Förslag av arbetsgruppen Mieli 2009 för att utveckla mentalvårds- och missbruksarbete fram till år 2015. (Endast på webben)
ISBN 978-952-00-2819-0 (PDF)
- 21 Huumausainepolitiikan kertomus v. 2008 valtioneuvostolle. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2820-6 (PDF)
- 22 Toivo Niskanen, Hannu Kallio, Paula Naumanen, Jouni Lehtelä, Mika Lauhamo, Jorma Lappalainen, Jarmo Sillanpää, Erkki Nykyri, Antti Zitting, Matti Hakkola. Riskinarviointia koskevien työturvallisuus- ja työterveyssäännösten vaikuttavuus.
ISBN 978-952-00-2821-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2822-0 (PDF)
- 23 Salme Kallinen-Kräkin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma Kaste 2008-2011. Hankeavustusopas. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2823-7 (PDF)
- 24 Neuvonta- ja palveluverkosto ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2833-6 (PDF)
- 25 Simone Ghislandi, Joni Hokkanen, Aki Kangasharju, Ismo Linnosmaa, Matteo Galizzi, Marisa Miraldo, Hannu Valtonen. Reference pricing in Finnish pharmaceutical markets. Pre-policy evaluation. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2835-0 (PDF)

- 26 Nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (KASTE) 2008-2011. Handbok om projektunderstöd. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2836-7 (PDF)
- 27 Göran Bondjers, Paulien Bongers, Marilyn Fingerhut, Timo Kauppinen, Stavroula Leka, Paul Schulte, Vappu Taipale, Hannu Uusitalo. Meeting future needs of finnish working life through a healthy workforce. 2009 international evaluation of the Finnish Institute of Occupational Health.
ISBN 978-952-00-2837-4 (pb)
ISBN 978-952-00-2838-1 (PDF)
- 28 Varhaiskasvatuksen uudistamisen linjauksia. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2847-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2848-0 (PDF)
- 29 Esitys varhaiskasvatusalan koulutuksen valtakunnalliseksi arvioimiseksi. Varhaiskasvatuksen koulutusten arvioinnin valmisteluryhmän raportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2851-0 (PDF)
- 30 Lasten seksuaalisen hyväksikäytön selvittäminen. Työryhmän muistio. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2852-7 (PDF)
- 31 Oikeuslääkinnän organisointia Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa selvittävän työryhmän väliraportti. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2853-4 (PDF)
- 32 Arvo Myllymäki. Eläketurvakeskusta koskevan sääntelyn uudistamistarpeiden selvittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2859-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2860-2 (PDF)
- 33 Evankelis-luterilaisen kirkon eläkejärjestelmän uudistamistyöryhmän mietintö. (Vain verkossa)
ISBN 978-952-00-2861-9 (PDF)